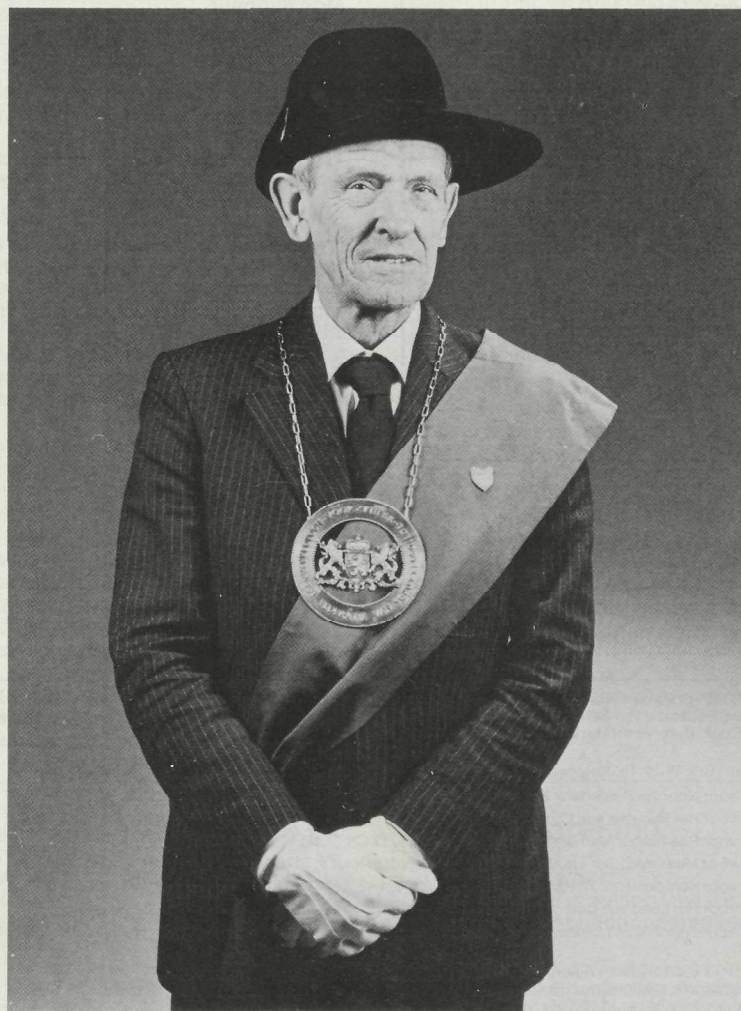




32e jaargang afl. 1
Voorjaar 1985

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.



De stichting en de redactie verwelkomen gaarne de nieuwe voorzitter van de
Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden,
Eug. van Bouwdijk Bastiaanse te Dinther

AGENGA 1985

- 16 maart Gildecongres Noord en Zuid te Schoten (België, Antw.).
- 28 april Kringgildedag Alphen (tweede gedeelte).
- 11-13 mei Paus Johannes Paulus II bezoekt Nederland.
- 2 juni Kringgildedag bij Sint-Catharinagilde Son.
- Kringgildedag St. Joris Goirle.
- 23 juni 's-Hertogenbosch 800 Vrij gildefeest St. Willibordus Wintelre.
- 29 juni Viering 50-jarig jubileum Kring Peelland.
- 30 juni Well: Vrij Gildefeest. Kringgildedag bij Sint-Servatiusgilde Lieshout.
- 14 juli Vendelen en trommelen te Oirschot.
- 18 aug. Oeffelt: Kringdag Land van Cuijk. Liefdadigheidsfestijn Biest Houtakker.
- 25 aug. Etten-Leur: Kringdag Baronie en Markiezaat.
- 8 sept. Viering 50-jarig bestaan Kring Maasland. Kringdag bij St. Hubertus Berkel-Enschot
- 28/29 sept. Eupen: 6e Europese Koningschieten.

VAN DE REDACTIE

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 4 mei bij een van onze correspondenten bezorgd te zijn.

VRAGENRUBRIEK

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden

Dict. E.v.B.
Type Vo.

Eindhoven, 21 februari 1985

Aan Monseigneur J. G. ter Schure,
Parade 11,
's-Hertogenbosch.

Monseigneur,

Wij hebben er behoefte aan U geluk te wensen met Uw benoeming tot bisschop van het bisdom 's-Hertogenbosch.
Wij hopen op een vruchtbare samenwerking evenals voorheen met Mgr. J. Bluysen.

Namens het dagelijks bestuur van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden.

Eug. V. J. M. van Bouwdijk Bastiaanse; Voorzitter
per order Drs. M. H. Zijlmans, Vice Voorzitter.

Math. E. M. van der Voort, Federatiesecretaris.

„DE GILDETROM” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteurs: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2384

voor Peelland: J. Verheijen, Kampstraat 52a, 5712 CN SOMEREN. Tel. 04937-3618

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516

voor Kempenland: R. Haase, Wapendragerstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527

voor Het Land van Cuijk: H. Christiaans, Koperwiekstraat 8, 5451 XN Mill, tel. 08859-3439

voor Baronie en Markiezaat: Drs. A. P. van Boxsel, Beatrixplantsoen 5, 4273 EV Hank, tel. 01622-2892

Administratie: P. J. v.d. Heyden, Willibrordstraat 12, 5091 CD Middelbeers.

Betalingen: Rabobank, rekeningno.: 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom.

(Girorekening van deze bank: 11.05.085).

Particuliere abonnementen: f 12,— per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Zn. B.V. Veghel.

Algemeen:

Oude blazoenen

Er zijn verschillende gilden die van mening zijn dat de oude zwart-wit blazoenen met vijf ringen niet meer te krijgen zijn. Daarom is het jammer dat deze gilden zijn overgegaan op het gekleurde blazoenen dat wordt uitgegeven door de Nederlandse Handboog-Bond.

Wij willen er op wijzen dat het oude traditionele zwart-wit blazoenen met vijf ringen nog wel verkrijgbaar is. Indien u hiervoor interesse hebt kunt u zich wenden tot de gildebroeder P. Abrahams, Tilburgseweg 8, Hilvarenbeek.

Tel. 04255-1219; de prijs is f 0,50.

Oud beeld van Sint Sebastiaan.

Wordt aangeboden een eikehouten beeld van Sint Sebastiaan staande tegen een boom, Brabants circa 1600, hoogte 93 cm.

Een rapport van een beëdigd deskundige is ter inzage.

Telefonisch contact opnemen 013-331933 's avonds na 19.00 uur).

Het Martinusgilde Tongelre en de P.S.V. affaire

Een argeloos gilde dat door een onbezonnen daad ten offer dreigt te vallen aan op sensatie en schokeffecten beluste journalistiek, daar gaat het op lijken als reacties, zoals het met terecht verontwaardiging beladen artikel van de heer C. A. Baijens in het kerstnummer 1984 blz. 70, niet wat worden gemoduleerd met input van de betrokkenen.

Ik ken de geponeerde "schuldige", het Martinusgilde als een gilde zoals waarschijnlijk elk ander in de Federatie: ijverend voor verspreiding van de gildegedachte. En nu heeft het door deze niet zo bedoelde aktie alle geconcentreerde gramschap op zich gekregen. Het gilde geeft ten aanzien van deze zaak volmondig toe niet zorgvuldig gehandeld te hebben en het zal er voor waken in de toekomst in dergelijke valkuilen te trappen.

De term "broederschap", die wij zo hoog in ons vaan dragen, moet zich ten opzichte van deze gildebreeders niet manifesteren als een loze kreet. Het past mijns inziens dan ook niet om zonder wederhoor het "schuldige" uit te spreken en het gilde botweg uit de Federatie te willen laten zetten. Een correctief gebaar zoals gemaakt door het kringbestuur volstaat in deze. Overigens het ware in het artikel van de heer Baijens zorgvuldiger om "prijzenzilver" te vermelden in plaats van "koningszilver". De koning van het Martinusgilde wordt nu onterecht geblameerd. En persoonlijk vind ik in deze context dat het gebezigde "schuldige" wat meer getemperd moet zijn in "medeschuldige".

Op verzoek van het Martinusgilde volgt hieronder, meer bedoeld als een "mea culpa" dan als een "oratio pro domo", de weergave van het schrijven van het gildebestuur aan het kringbestuur en van het antwoord van het P.S.V. bestuur aan het Martinusgilde.

En laten we met dit artikel de publikaties in de gildetrom hierover beëindigen en eventuele reacties persoonlijk afhandelen met de betrokkenen.

Met vriendelijk groeten,
Rein Haase, corr. "Gildetrom" Kempenland.

Brief aan het Kringbestuur:

Geacht Bestuur,

In antwoord op Uw schrijven van 16 okt. l.l. deel ik U mede voor wat betreft het optreden van enkele leden van ons gilde bij P.S.V., dat wij meenden dit gerust te kunnen doen.

Maar uit Uw schrijven bleek dat het bestuur zich niet tevreden toonde. Later is ons gebleken dat door toedoen van P.S.V. en een journalist van "De Telegraaf" alles uit de hand is gelopen.

Het is voor ons een reden in het vervolg voorzichtig te zijn met dergelijke dingen. Wij zullen in het vervolg ons zeer goed informeren alvorens op een uitnodiging voor een optreden in te gaan.

Voorzover wij schuldig zijn bieden wij U onze oprechte verontschuldiging aan.

Bijgaande een verklaring van P.S.V.

Met vriendelijke groeten,
namens het bestuur,
de secretaris:
w.g. A. van den Dungen.

Brief van P.S.V. bestuur:

Geachte heer,

Graag willen wij reageren op de copie-brieven die wij onder ogen kregen naar aanleiding van het artikel in De Telegraaf van 3 oktober j.l.

In samenspraak met het Martinusgilde leek het ons voor beiden een leuke publiciteitsstunt om een aantal PSV-spelers aan te kleden als leden van het gilde.

De teksten bij het artikel waren o.i. ook een beetje ongelukkig.

Wij betreuren het echter dat de goede naam van het Martinusgilde in discrediet is gebracht, want dat is zeker de bedoeling niet geweest.

Met vriendelijke groeten,

Namens Bestuur P.S.V.
w.g. K. Ploegsma,
sekretaris.

Boekbespreking

"Daer hedde de guld"

Onder deze titel is onlangs het Gildeboek van het **Sint-Ambrosiusbijhoudersgilde in Made** verschenen.

Het gilde werd op 7 november 1714 opgericht door "de gemeene Gildebreeders van het Biegielt van de stadt Geertruidenberg ende als van de Made"; het gilde is echter vanaf het begin een zuiver Madese aangelegenheid geweest.

Het is daarom niet toevallig, dat op 8 december j.l. (de dag na St. Ambrosius' naamdag) het

eerste exemplaar van het boek werd aangeboden aan burgemeester Van der Linde van Made en Drimmelen, die bovendien Hoofdman van het gilde is.

Het boek werd samengesteld door de Schutterijkapitein van het gilde Hub. J. J. Oome, geen onbekende in de wereld van de Brabantse gilden. Dankzij veel werk in historische archieven is hij erin geslaagd om een deel van de geschiedenis van het gilde tussen 1714 en heden te reconstrueren en vast te leggen in dit boek.

We vinden een aantal feiten keurig onderverdeeld in hoofdstukken in het boek vermeld, evenals de statuten en de caert van het gilde.

Deze laatste zijn een eigentijdse verwoording van de gildebrief (een soort stichtingsakte) uit 1714, waarvan overigens ook een gedeelte in facsimile in het boek is te vinden. Verder komen in het historische gedeelte van het boek nog de schuttersbrief uit 1757 en de patriottenbrief uit 1788 aan bod. Na 1815 worden de tijden blijkbaar wat rustiger en het gilde houdt zich dan met de schutterij en de imkerij bezig. Vooral in de imkerij doen zich in het begin van deze eeuw een aantal belangrijke veranderingen voor, die zoals we kunnen lezen hun weerslag hadden op het gilde. Aan de hand van een aantal verhalen uit de jaren voor en na de oorlog komen we aan de recente gildegeschiedenis, die weer gaat meetellen na 1971, toen er door een aantal enthousiaste imkers weer nieuw leven in het gilde werd geblazen.

Vermeldenswaard is nog dat het wapenschild, dat destijds is verdwenen, en nu in bezit is van een Belgische verzamelaar, volgens oude tekeningen is nagemaakt om bij officiële gelegenheden te worden gedragen.

Al met al is dit gildeboek een aardig en lezenswaardig boekwerk geworden, dat waar nodig is voorzien van noten en vertalingen van oude woorden. Het is van harte aan te bevelen voor diegenen, die belangstelling hebben voor de imkerij, de gilden en heemkunde.

Het boek is in kleine oplage in eigen beheer uitgegeven en voorzien van foto's en afbeeldingen en is voor belangstellenden verkrijgbaar bij Boekhandel Het Dorp in Made (prijs f 15,00) of schriftelijk te bestellen door een volledig inge-

vulde bank- of girobetaalkaart à f 19,25 (incl. verzendkosten) te sturen naar Nieuwstraat 58a, 4921 CX Made.

Wie herkent deze Gildebreeders?



Wie is deze fiere vaandrig? Zeg of schrijf ons wie op deze foto, (die op het Landjuweel te Eindhoven in 1954 gemaakt is) zo'n 30 jaar geleden onderwerp van deze karakteristieke foto werd. Gildebreeders T. van Boxsel, Beatrixplantsoen 5, 4273 EV Hank. Telefoon: (01622) 2892.

N.B.: Wil degene die nu met het jongetje getrouwd is op de vorige foto, nogmaals contact opnemen met bovenstaand telefoonnummer?



Federatie-Nieuws

Voordracht door: Dr. Pieter Anton van Gennip.

- 1: Wat geldt voor het gilde...
- 2: Wat waardevol is geldt.
- 3: Wat geldt maakt weerbaar.
- 4: Wat geldt verbreedert.
- 5: Wat geldt geeft het leven kleur.
- 6: Wat geldt is heilig.

- 1: Wat geldt voor het gilde...

Eerst een woord ter introductie van mijzelf en van het thema van mijn voordracht. Voor u staat vanochtend geen specialist in het gildewezen van eeuwen. Wel iemand, die vanuit zijn aard en vanuit zijn vak voortdurend bezig is met de vraag wat de mens nu eigenlijk voor wezen is en hoe de wereld in elkaar zit waarin die mens zit waarin die mens te leven heeft: een filosoof heet dat direct. De mens wordt dan een soort naast de andere soorten levende wezens.

De grenzen van de wereld verleggen zich dan voortdurend in de breedte of in de diepte. Het

directe leefmilieu van de mens verwijdt zich dan tot een mondiale benadering, die ons in religie, wijsbegeerte en wetenschap en de invloed daarvan op politiek, economische bedrijvigheid en sociale ordening veel goeds heeft gebracht.

Maar als ik de vraag stel naar de mens en zijn wereld ligt die spontaan toch anders: persoonlijker, met een deftig woord existentiëler.

Dé mens bestaat niet. Maar ikzelf besta wel. Ik ervaar mijzelf als mens. In die ervaring ontdek ik andere mensen en ben/word ik door hen ontdekt en bevestigd. Mijn ouders, aan wie ik de meest dierbare herinneringen bewaar; mijn partner, broer en zussen; verdere familieleden, vrienden en kennissen; collega's en hen met wie ik gemeenschappelijke doelen nastreeft; tenslotte de mensen die ik ken van horen zeggen of die via de media in mijn wereld gaan meespelen.

Daarom ook: de grenzen van de wereld kunnen op zich nog zo wijd zijn, kosmopolitisch wijd, ieder mens zoekt in die wijdte een eigen plekje, zijn eigen hier en nu. Hij kan wel van hot naar haar. Maar als hij een beetje thuis wil raken vraagt dat toch weer dat hij voor langere tijd wortel schiet. Dat men in de breedte en wijdte de wereld langs kan reizen wreekt zich in wat men dan in de diepte aan vertrouwdheid en verworteling moet missen.

Welnu: ik kan rustig stellen dat in die grote wereld, rondsuizend in een uitdijend heelal, Brabant mijn wereld is. Ik ben geboren in Eindhoven waar ik ook mijn jeugd doorbracht; middelbare school in Bostel; noviciaat in west-Brabant en een kloosterperiode te Bergeyk. Toen, na een tussenspel aan de Nijmeegse universiteit heb ik mij gevestigd in Den Bosch. Daar woon ik zo tot mijn tevredenheid, nu alweer 13 jaar, dat ik niet verwacht er gauw weg te gaan. Hoewel ik wel wat heb afgereisd is duidelijk dat ik met recht Brabant mijn wereld kan noemen. Formeel valt Nijmegen er wat buiten. Maar met terugwerkende kracht sanctioneert de situatie van onze huidige Commissaris der Koningin dat ik het niet als een grote uitzondering beschouw. In die eigen wereld zie ik al vanaf mijn vroegste jeugd gildes rondtrekken en ik vind het een prachtig gezicht. Ik was er als jongetje door gefascineerd. Ik kan me niet herinneren sindsdien ooit bij de organisatie van een evenement betrokken te zijn geweest waar niet minstens de vraag gesteld is of en hoe de gildes er bij betrokken konden worden. De gildes horen bij deze mijn brabantse wereld. Als ik dus de vraag stel naar de mens en zijn wereld dan stel ik ook de vraag naar de gildes.

Tegelijk stel ik die vraag in een bepaald perspectief. Het accent ligt vanwege de invalshoek immers meteen op een bepaald aspect. Niet de opzet van de jaarstukken van vroeger en nu, of de symboliek van de kleuren of de figuren van het vendelen. Dat zijn interessante maar niet zulke wezenlijke zaken. Mijn vraag is wat er menselijk is aan de gildes. Op grond daarvan: wat zij betekenen voor de inrichting en het functioneren van de samenleving waarbinnen zij optreden.

Zo gesteld heeft de vraag verwantschap met een andere, die publiek en indringend is gesteld door mgr. Bluyssen in zijn preek tijdens de Eucharistieviering van het 11e grote Landjuweel te Oirschot in 1980: zijn de gildes gedoemd menselijk en maatschappelijk te verstenen tot een

folkloristisch rudiment? Of hebben zij echte toekomst omdat zij in hun opzet en functie waarden beheren die menselijk en maatschappelijk onmisbaar zijn en die zij, eventueel via een bijstelling van hun doelen, voor ons allen toegankelijk kunnen maken.

De titel van mijn voordracht doelt daar op. Enerzijds is zij een min of meer verborgen woordspeling, waarop ik dadelijk terugkom. Anderzijds valt zij op, doordat zij open blijft, uitloopt op puntjes, geen definitief leesteken ter afsluiting. Denk in plaats van de puntjes een vraagteken en de titel wordt een sceptische vraag: wat geldt er nu eigenlijk voor het gilde. Wat is het meer dan kleurrijk maar leeg tijdverdrijf. Ieder zijn goed recht natuurlijk. Maar uiteindelijk van niet meer belang dan duivenmelken, bij de majorettes gaan of voetballen in clubverband.

Maar bij de puntjes kan ook een uitroepteken worden ingevuld, zoals op uw aankondiging, in drievoud nogwel, al is gebeurd. Dan wordt de titel een soort belijdenis: datgene wat ten diepste aan de gildes ten grondslag ligt is zo wezenlijk dat het geldig is in elk mensenleven en tot gelding gebracht moet worden in de maatschappij in haar geheel.

Met deze titel balanceren wij op de rand van de vraag- en uitroepteken. Vandaar de puntjes, die de zaak nog even open laten. Ik pretendeer niet dat mijn voordracht een definitieve beslissing zal kunnen brengen. Ik hoop echter wel, vermoed ook wel een beetje, dat zij duidelijk kan maken dat de keuze tussen uitroepteken en vraagteken een kans is, die in uw handen ligt.

2: Wat waardevol is geldt.

Ik suggereerde hiervoor dat mijn titel behalve open ook een woordspeling is. Nu moet een goede woordspeling meteen begrepen kunnen worden. Uitleg moet overbodig zijn. Maar ik mag er niemand op aankijken als hij de in mijn titel verwerkte woordspeling niet heeft opgemerkt. Dat zit zo.

In de literatuur over het gilde tref ik een merkwaardige controverse aan. Voor de bepaling van de betekenis van het woord gilde gaan verschillende schrijvers uit van het oud-germaanse woord *gelt* (met een t) wat offervlees betekent. Anderen gaan uit van het werkwoord *gelden*: van waarde zijn, betekenis hebben.

Om de verwarring te vergroten voeg ik een derde associatie toe: de dialektische woordvorming 'de guld' heeft ongetwijfeld relatie met het bijvoeglijke naamwoord 'gulden' in de zin van 'gouden', eventueel van gouden muntstuk, wat in het Duitse Gold en het Engelse gold nog duidelijker is. Maar met deze verwijzing naar een derde associatie verhoog ik de verwarring niet alleen, ik hef haar godsdienstwetenschappelijk ook op. Het gaat om een en hetzelfde betekenisverband, dat zich globaal als volgt laat omschrijven.

Mensen hebben altijd datgene wat zij van waarde achten, van belang vinden en voor geldig hielden niet alleen in hun hart als ideaal gekoesterd maar ook concreet in een eenheid van waarde gesymboliseerd en uitgedrukt. Zo konden zij met elkaar die waarde uitwisselen. Op basis van een geldend symbool van waarde werd het mogelijk uit het onderling verkeer, m.n. ook het ruilverkeer, mogelijke bronnen van conflict te elimi-

neren. Zo konden vrede en eendracht in de samenleving worden behouden. Cultuurhistorisch hebben, - deels achtereenvolgens, deels te zelfder tijd -, het offervlees, het goud en het geld als zodanig gefunctioneerd.

Vanuit de vaak verwoestende werking die geld in onze samenleving heeft is het moeilijk te begrijpen dat het ruilmiddel dat waarde concretiseert gemeenschap sticht en mensen bijeenbrengt. Wij zien het vooral de relaties tussen mensen bederven, zoals de talloze erfeniskwesties, zakelijke geschillen en ruzies over geld in onze samenleving bewijzen. Hoe kan juist dat geld gemeenschap vormen en consolideren. Toch ook: Geld scheidt niet alleen. Het bindt ook, juist zoals het goud of het offervlees, want het maakt de uitwisseling over en van waarden mogelijk.

Een simpel voorbeeld om dat te verduidelijken. Als ik een geit teveel heb maar een schaap te weinig, terwijl mijn buurman een schaap teveel heeft maar een geit te weinig, dan zouden wij in pais en vree snel zaken kunnen doen. Gelijk oversteken. Maar op het moment dat er maar de geringste twijfel opkomt of het ene niet toch wat waardevoller of waardelozer is dan het andere, dan is de klad er al in. De een houdt zijn geit vast; de ander wil bij zijn schaap iets extra's. Maar wat dan? Ik hoef mijn voorbeeld niet uit te werken om uw fantasie verder te prikkelen wat er allemaal zou kunnen gebeuren.

Het verwondert dan ook niet dat ethnologen en cultuurhistorici in alle culturen en groepen een poging kunnen aanwijzen om waarde te concretiseren en uit te drukken in een symbool, een eenheid van waarde die de groep samenbindt en het verkeer in de groep vergemakkelijkt door waardevolle zaken in die eenheid tot uitdrukking te brengen. Wat waardevol is kan zo tot gelding komen, uitgedrukt worden in geld. hetzij met een t in de betekenis van offervlees, hetzij met een d in onze betekenis.

Delen in dezelfde waarde, ervaring en deel uitmaken van de uitdrukking daarvan in een eenheid van waarde, is dus een voorwaarde voor, zelfs wezen van gemeenschapsvorming en de communicatie binnen de gemeenschap. Wij zijn geneigd in onze cultuur en onder invloed van onze godsdienst waarde vooral idealistisch op te vatten. Die geestelijke dimensie heeft de waarde-ervaring ook. Ik zal er verder in mijn voordracht op terug komen. Maar deze dimensie staat niet in tegenstelling tot wat ons dagelijks leven bepaalt, tot onze belangen en behoeften. Vanuit een realistische waardenleer is een vervluchting van de waarde even gevaarlijk en eenzijdig als de vermaterialisering, zelfs verkapitalisering die in onze cultuur zo'n markante invloed heeft.

De zo geconcretiseerde en tot gelding gebrachte waardenervaring heeft vier consequenties die naar mijn oordeel evenzoveel criteria zijn voor de waarachtigheid van het gildeleven en, in dat opzicht, beslissend voor de toekomst van het gilde. Wat waardevol is geldt en wat geldt maakt weerbaar; wat geldt verbroedert; wat geldt geeft kleur aan het leven; en wat geldt is heilig. Over deze vier kenmerken van de waarde in relatie tot het concrete verschijnsel van een innemende gildecultuur handelt de rest van mijn voordracht.

3: Wat geldt maakt weerbaar.

Op de eerste plaats dan het thema van de weerbaarheid. Mensen zijn niet bereid dat wat voor hen geldt van zich te laten vervreemden: Zij verzetten zich daartegen en beschermen wat voor hen van waarde is, of dat nu van concrete of meer idealistische aard is. Dit aspect van weerbaarheid is van oudsher diep met het gilde verbonden.

In de tijd dat gelt nog offervlees betekende, in onze germaanse voorgeschiedenis, werd dat offervlees in een sacrale maaltijd na, beter tijdens het offer genuttigd door de Kilta of Gildan, de runeninscripties verschillen wat dat betreft nogal, in elk geval is bedoeld een eed-genootschap, maar eed met een d, dus van zweren, een eed-genootschap van mannen die zich verbonden wisten om hun gemeenschappelijke waarden en belangen te beschermen. Het zal u genoegzaam bekend zijn dat onze germaanse voorvaders in deze weerbaarheid uitblonden door bijzondere hardhandige methodes.

De kerstening van onze streken realiseert zich voor een deel ook via een opname van deze eed-genootschappen in de ridderschap. Daarin worden zij enigszins gedisciplineerd in hun methodes en hun patroon van waarden en belangen worden enigszins uitgezuiverd. De geschiedenis van de Kruistochten, van de honderdjarige oorlog en van de verovering van Oost-Europa leert dat die uitzuivering maar betrekkelijk was. Maar de poging werd ondernomen.

Gaandeweg de middeleeuwen werd zij toegepast in de vorming van religieuze ridderorden alsook in de ontwikkeling van orden binnen de ridderschap, zoals die van de Kousenband, de Ster of het Guldenvlies. Die waren mede gericht op een verdere uitzuivering van het ridderideaal. In een periode van enige eeuwen kreeg het begrip ridderlijkheid zo twee lagen: de noodzaak van weerbaarheid en geweld als dienst aan de gemeenschap werd steeds uitdrukkelijker gesecondeerd, vanaf een bepaald moment zelfs overvleugeld, door de ontwikkeling van een meer verfijnde code van ridderlijkheid, waarin ook erotische en romantische elementen waren geïntegreerd, alsook van beschaving en vroomheid.

In de moderne tijd is de weerbaarheid van de gemeenschap steeds verder in het grootschalige verband van de nationale staat geprofessionaliseerd in leger en politie. Deze professionalisering hield echter ook een dubbele vervreemding in: zowel bepaalde waarden en belangen werden steeds uitdrukkelijker buiten de code gebracht, alsook vervreemde de publieke weerbaarheid wegens het grootschalige karakter van de nationale 'nachtwakersstaat' van wat op kleinere schaal, - in regio's, steden en grootfamilies - van belang werd geacht. Het is in dit klimaat dat het aspect van weerbaarheid in relatie tot de gildes zijn nog altijd geldende gestalte aanneemt: een particuliere organisatie, gericht op het bewaren en beschermen van specifieke waarden en belangen.

Daarmee zijn wij aan de situatie van het heden. De vele krijgshaftige elementen in het gildes-ritueel kunnen niet verhelen dat weerbaarheid vooral een psychologische component van het gildegebeuren is, een zaak van mentaliteit meer dan geïnstitutionaliseerde publieke dienst. U bent geen privéleger en het zou zowel griezelig

als belachelijk worden als u zich daartoe wilde ontwikkelen. Dat is op zichzelf ook geen verarming. Het hoeft zeker niet te leiden tot een kwalitatieve uitholling van het functioneren van de gildes. Het gevaar dat het gildewezen verschrompelt tot een folkloristisch element is er ook wel mee gegeven. Een paar praktische tips kunnen mogelijk dienen om op deze tweesprong op de juiste weg te oriënteren.

Juist wanneer waarden en belangen minder concreet worden en in hun direkt publieke functioneren aan invloed verliezen, dreigt het gevaar van een reactionaire weerbaarheid. Die is om twee redenen betreurenswaardig.

Het gevoel voor waarden en belangen wordt krampachtig en verzuurt; ook de methodes van weerbaarheid worden kunstmatig en gesloten. Daardoor dreigt het proces van maatschappelijke particularisering door te slaan in een maatschappelijk isolement. In dat isolement zal de gilde zeker tot een folkloristisch rudiment verstenen.

Het is voor het gilde van levensbelang om het patroon van waarden en belangen vast te stellen, in een spanningsveld van concreetheit en idealen, wat richtinggevend zal zijn voor hun toekomst. Ook het concrete profiel van de methodes van weerbaarheid zal even zorgvuldig moeten worden ontwikkeld. Hedendaagse elementen van openheid en tolerantie zullen daarbij als onmisbare bouwstenen gebruikt moeten worden. Moderne weerbaarheid moet er zich op oriënteren en er mee werken, wil zij niet op de voorhand in een heilloos maatschappelijk isolement verschansen en daarin ondergaan.

4: Wat geldt verbreedert.

Dit klimaat van begrip, tolerantie en openheid lijkt mij bovendien een onmisbare waarde om concreet vorm te kunnen geven aan het tweede criterium van authentiek gildeleven: de broederschap.

Vooraf dit: broederschap is een merkwaardig woord. Het duidt op een 1ste graads bloedverwantschap en de daarin geïmpliceerde verwachting van intimiteit en solidariteit, van instaan voor elkaars belangen en delen in elkaars waarden. De eerste bladzijden van onze Heilige Boeken zijn er om, in het verhaal van Kain en Abel, te bewijzen dat wij in die verwachting behoorlijk teleurgesteld kunnen worden. Er is een niet-noodzakelijke maar wel veel voorkomende discrepantie tussen het feit van de broederschap op grond van bloedverwantschap en de betekenis van broederschap in de verwachting, bijna garantie van gemeenschappelijkheid. Vanuit die discrepantie en doorbordurende op die betekenispool is broederschap een door religie en wijsbegeerte gepropageerd ideaal geworden. De christengemeente beschouwt zichzelf als een gemeenschap van broeders en zusters. Goethe ziet in zijn 'Ode an die Freude' 'alle Menschen Brüder' worden; zeker in de verklanking van Beethoven een heerlijk visioen. Maar het schijnt zich maar mondjesmaat te willen doorzetten in de realiteit.

Het zal duidelijk zijn dat in de eed-genootschappen en ridderordes, die ik hiervoor ten tonele voerde, de broederschap een centrale waarde was. Zij het met veelal minder idealistische

aspecten dan wij achteraf geneigd zijn te denken. Het kwam meestal neer op ruwe kameraadschap van een leger te velde, met alle solidariteit in plundering, verkrachting en zuippartijen van dien. Zelden was het de verstilde en vergeestelijkte broederschap van een kloostergemeenschap in een fraai gesitueerde en overzichtelijk geordende abdij.

Ik wil in dit verband het thema van de broederschap oppakken op een moment in onze geschiedenis waar het hartstochtelijk wordt verlangd en bezongen maar tegelijk door de culturele ontwikkelingen onder druk wordt gezet: precies in de periode tussen Goethe en Beethoven in. Het is de periode van de geschiedenis die algemeen bekend is onder de naam Franse Revolutie. Met opstand en oorlog én met het driedelig ideaal van 'Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap' heeft de Franse revolutie het leven in Europa grondig veranderd en de geschiedenis op termijn een nieuwe wending gegeven.

Opvallend is het aantal recente publikaties waarin kritisch tot zeer kritisch op deze drie idealen wordt ingegaan. Zeker speelt daarin geen ondertoon van reactionaire of anti-revolutionaire gezindheid. Het gaat om een open weging, uitgaande van de aanvaarding van die idealen. Maar juist op grond daarvan komt men tot de ontdekking dat zij gaten laten vallen in de menselijkheid van de wereld. Twee accenten zijn daarbij van belang.

Op de eerste plaats: in onze geschiedenis is met de vrijheid en gelijkheid zo intensief gewerkt dat wij aan de grenzen van hun betekenis zijn gekomen. Aan die grenzen wordt duidelijk dat de idealen, consequent doordacht, niet zozeer in elkaars verlengde liggen maar met elkaar in tegenspraak zijn. Samengevat: de russische revolutie van 1917 is tegelijk de consequentie en de ontkenning van de franse.

Op de tweede plaats: het derde ideaal, de broederschap, is er tot nu eigenlijk bekaaid afgekomen. De toelag op de eerste twee heeft een proces in gang gezet van verideologisering en verpolitisering van het persoonlijke en maatschappelijke leven. Daarin is de ruimte voor de broederschap, zowel in de feitelijke zin van een positieve verwerking van de bloedverwantschap als in de betekenispool van verbondenheid en solidariteit als zodanig, steeds verder ingeperkt. Familie en gezin hebben in de modernisering van de cultuur veel van hun vitale betekenis moeten prijsgeven. Impulsen voor nieuwe gemeenschapsvorming zijn iel en worden vaak gekenmerkt door de tijdelijkheid van een modieuze gril.

In plaats dat de drie idealen samen een nieuwe culturele en maatschappelijke integratie hebben bevorderd, hebben zij ons leven in het spanningsveld gebracht van een ongelukkige tegenstelling, zelfs een schizoïde dilemma; verstaatsing tevenover privatisering. Het proces dat werd ingezet onder de soms zeer welluidende proclamatie van drie oermenselijke idealen, van vrijheid, gelijkheid en broederschap is uitgelopen op een situatie die te beschrijven is volgens drie andere kenmerken: een beetje bureaucratisch overgereguleerde vrijheid, een beetje afgedwongen gelijkheid en veel te veel regelrechte eenzaamheid.

Tegen die ontwikkeling in houden gildes en genootschappen, verenigingen en broederschappen in ons bestel een onmisbaar element overeind: dat van een infrastructuur waarop ontwikkelingen van vriendschap en broederschap mogelijk blijven. Daarom is het van het allergrootste belang dat zij zich blijven verzetten tegen de tendensen van de ontbinding van de intermediaire structuren tussen staat en individuele burger. Zij kunnen dat alleen als zij zowel hun tegelijk publieke als particuliere karakter blijven cultiveren. Zij moeten weigeren mee te geven met de druk uit de cultuur om een semi-overheidsinstelling te worden. Daar lijkt wel niet zoveel kans op te zijn, maar het subsidiesysteem blijkt in dit opzicht onverwacht snel verwoestend te werken. Maar zij moeten ook weigeren in de schulp te kruipen van de geprivatiseerde particuliere club.

Alleen in het grensgebied van het particuliere en publieke kunnen de gildes fungeren als de parabel van broederschap, waaraan onze cultuur zulk een grote behoefte heeft.

5: Wat geldt geeft het leven kleur.

Geleidelijk wordt duidelijk dat vanuit mijn vraagstelling, de plaats en het lot van het gilde een zware betekenis krijgen. De verantwoordelijkheid die ik daarmee op de schouders van de gildebroeders laad is beslist niet gering. Ik kan mij dan ook levendig voorstellen dan sommigen, misschien zelfs velen onder u, zich beginnen af te vragen of ik er niet erg veel bijsleep en of ik het niet erg moeilijk maak. Nogmaals ik kan mij die kritiek voorstellen en wil u vast troosten: het ergste hebben wij nu gehad. Maar wat gezegd is, hoe ingrijpend of moeilijk ook, moest gezegd worden. Volledigheidshalve zijn er echter nog twee andere criteria die behandeld moeten worden.

Vooreerst het criterium van kleur en feestelijkheid. Wat waardevol is, wat geldt, geeft kleur aan het leven. In tegenstelling tot calvinisten, moderne estheten en andersoortige puriteinen meen ik, - ik vermoed omdat ik Brabander ben -, dat het dan ook goed is die kleur uitbundig uit te schilderen. Het risico van kitsch wat men daarmee loopt, acht ik beslist aanvaardbaarder dan het gevaar van grauwhed wat de puriteinen behaagt. Wil het leven leefbaar blijven dan moet het ingekleurd worden. Ik voor mij heb daarbij op voorhand geen bezwaar tegen bontheid en schilderachtigheid.

Verskillende deskundigen leggen er in hun beschouwingen de nadruk op hoeveel van de hiervoor uitgezette lijnen m.n. een eigen karakter krijgen in de bloeiperiode van ons gewest, toen het Groot-Hertogdom door de Bourgondiërs werd bestierd. Die periode heeft zelfs een bijvoeglijk naamwoord achtergelaten om onze eigen kleur en kleurigheid, het extroverte karakter van onze levensstijl en de oriëntatie op gezelligheid van onze levenskunst aan te geven: bourgondisch. Natuurlijk is het onzin om te veronderstellen dat alle brabanters echte bourgondiërs zijn. Ook getuigt het van eerlijkheid om toe te geven dat zij die het wel zijn, soms een karikatuur van zichzelf dreigen te worden. Maar dat laat onverlet dat, mede in en door de gildetraditie met zijn kleurrijke vaandels en uni-

formen, het bourgondisch element in onze volksaard een kostbaar element is. In eigentijdse verhoudingen en vormen kan, moet het een tegenwicht tegen kleurloosheid vormen en de grauwsluiwer wegrukken die over een geautomatiseerde en geprivatiseerde cultuur dreigt te vallen.

Onder de kleurrijkheid van deze traditie reken ik niet alleen wat kleur heeft in letterlijke zin. Ook een indrukwekkende traditie van Landjuwelen, van koningschieten en andere wedstrijden, van maaltijden en teeravonden valt er onder. De mens die spelend zijn leven leeft, geeft daarmee aan én roept daarmee op dat het waard is om geleefd te worden. Degene die enkel op zijn teevee volgt hoe andere spelen, laat die ervaring ten diepste aan zich voorbij gaan. Hij zet daarmee veel op het spel.

In een ten geleide schrijft bisschop Bekkers in 1964 in het boek 'Het Vendel', dat hij aanvankelijk vooral getroffen was door de behendigheid en kleurrijkheid van het vendelen maar dat hij, sinds hij zich verdiept had in de symboliek ervan, de rijkdom ervan nog beter was gaan begrijpen. Met alle respect: hij suggereert daar een rangorde die ik maar tendele onderschrijf. Immers kleur en spel, behendigheid en sfeer zijn zelf integrale onderdelen van het meest wezenlijke symbool, dat zich in ons bestaan en onze cultuur ontvouwen kan: dat wat te raden geeft, dat ons bestaan dan mogelijk geen bestseller is, maar dat het wel de moeite waard is om geleefd te worden.

Tot de dood er opvolgt. Maar juist dan lijkt het mij menswaardiger - en het ontroert mij telkens weer als ik ervan getuige mag zijn - met gilde-eer door de broeders uitgeleide te worden gedaan dan door een limousine bij een crematorium te worden afgeleverd. Daar wordt in een ambiance van aluminium en plastic een efficiënte vorm van lijkbezorging gepraktiseerd, met in de marge nog wat menselijkheidjes. Maar er wordt geen recht gedaan aan het leven door de doden de piëteit te bewijzen die hen toekomt. Wat dat betreft is de gildetraditie aanmerkelijk rijker en menselijker.

6: Wat geldt is heilig.

De onverwachte toespeling op de dood en de ontroerende traditie van de uitvaart met gilde-eer om een laatste aspect, een vierde criterium, in te leiden: dat van de diepste religieuze wortels van waarden en de uitdrukking daarvan in de relatie van het gilde met het religieuze systeem. Die religieuze laag geldt van ouds. Wat wij opmerkten over de oude germaanse laag in het gildewezen wijst er al op: offermaaltijd en eedgenootschap leggen een relatie tussen een verband van mensen en het brandpunt van heiligheid in cultuur: het altaar. Die centrale rol van het altaar krijgt in de gekerstende context reliëf in de heiligheid van het altaar waarvoor gewaakt moet worden in de nacht voor de ridderslag en voor de verdediging waarvan de ridder verondersteld wordt zijn beste krachten te geven. In onze streken strijden in latere tijden groepen boeren en burgers voor 'altaar en haard' en geven daarmee grondlijnen van een programma aan, dat op het waarde patroon van vele gildes nog altijd grote invloed heeft.

In onze dagen zijn archaische religieuze wortels geactualiseerd in een sterke band tussen gildes en de katholieke kerk.

Het wekt dan ook geen verwondering dat bij de voorbereiding van de ontvangst van de Hoofdbisschop van de katholieke kerk, de Heilige Vader, op zaterdag 11 mei 1985 te Den Bosch op voorhand vaststond, dat de gildes daarbij betrokken zouden moeten worden en een ere-rol spelen. Het wekte - bij mij tenminste - wel enige verwondering, dat het idee van een vrijgekomen straalkapel in onze Bossche Kathedraal te reserveren voor gildes, opdat die daar een eigen en eigentijds altaar zouden kunnen oprichten, voornamelijk de mist is ingegaan door twijfel bij de gildes zelf. Persoonlijk blijf ik erbij dat de inwijding van zo'n gilde-altaar in 1985 een religieus en cultureel hoogtepunt had/zou kunnen zijn van de feestelijke heropening van onze St. Jan.

Op andere vormen waarin de band tussen kerk en gilde zich concretiseert hoef ik hier niet in te gaan, hoezeer het thema mij ook boeit. Ik moge mij beperken tot enige kanttekeningen.

Op de eerste plaats: de vernieuwing in de katholieke kerk heeft ook de vraag naar relatie met het gilde in een nieuw licht geplaatst.

Gelukkig niet met de radicaliteit die op vele andere punten heeft huisgehouden in ons kerkelijk leven. Bij mijn weten wordt tenminste door geen der betrokkenen de vraag gesteld of de band niet zou dienen te verdwijnen.

Maar het is duidelijk dat veel veranderd is wat vroeger een direct en ongehinderd verkeer tussen kerk en gilde begunstigde. De verering van de heiligen, ook uw patroon heeft een tijd lang op een laag pitje gestaan; al lijken de heiligen in onze dagen - goddank zeg ik erbij - hun rechten binnen de kerk weer aan het opeisen te zijn. De verering van het H. Sacrament in processies behoort niet meer tot de meest opvallende kerkelijke praktijken. Sommige kerkgebouwen waaraan gildes verbonden waren zijn gesloten (of net niet; maar daar hielden zij dan wel een eigenaardige positie aan over.)

Op de tweede plaats: het is duidelijk dat de vernieuwing gepaard is gegaan met verwarring enerzijds maar anderzijds ook veel goeds heeft gebracht. Wij zijn als gelovigen in een positie gekomen dat wij op de vraag wat voor ons godsdienstig van waarde is niet meer kunnen antwoorden met exclusieve claims. Met wijsheid en prudentie moeten wij onze plaats bepalen tussen veel uitersten in.

Weinigen zullen terug willen naar het verregaande isolement waarin de katholieken in het verleden in Nederland zich ophielden, deels ook gedwongen werden zich op te houden. Maar het soort openheid dat alleen maar normloosheid en vormloosheid oproept zal ook niet echt als een goed worden beschouwd. Uiteraard zijn wij tegen discriminatie en achteruitstelling van welke bevolkingsgroep dan ook; ik vermoed alleen al op grond van zoiets als onze brabantse volksaard die veronderstelt dat mensen het elkaar niet moeilijker moeten maken dan nodig. Maar een tolerantie die leidt tot verloedering van de menselijke verhoudingen en die de onaantastbaarheid van het leven op het spel zet zal velen van u met mij te ver gaan. Vrijheid prachtig. Maar in naam van hun vrijheid de mensen aan hun lot overlaten die juist een beroep doen op onze hulp

en bijstand is een vorm van het paard achter de wagen spannen.

In dit spanningsveld van vroeger en nu, van progressiviteit en conservatisme, van links en rechts, van integralisten en vrijzinnigen zijn veel voorbeelden te noemen. De conclusie moet echter zijn: wil het gilde in staat zijn een goede rol te spelen in het dragen van de waarden die voor ons heilig kunnen zijn, dan zal het zich moeten hoeden voor extremiteiten. Dan zal het geleid door moed en barmhartigheid, door wijsheid en prudentie voortdurend moeten durven zoeken naar het kwetsbare midden waar eerbied voor de levende mens allerlei breinbrouwsels relateert en de dienst van de broederschap vorm geeft.

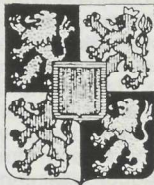
Met een derde kanttekening dreigt mijn voordracht over te gaan in een regelrechte preek. Tot slot van mijn voordracht moet u mij dat maar gunnen. Het is niet een samenvatting in preekstijl van het voorafgaande. Het is een poging om het perspectief op te roepen waarin al ons doen en laten zijn plaats krijgt, zinvol wordt, bouwsteen wordt van menselijke bestemming.

Als katholieken belijden wij dat wat ons heilig is, dat onze godsdienst niet door mensen is gemaakt maar door God zelf is gegeven. Wij leven vanuit het geloof, zwak of sterk, dat aan ons de Openbaring van Godswegen is toevertrouwd. Wij belijden ferm of weifelend dat wij die openbaring tot richtsnoer hebben te nemen voor ons persoonlijk leven en voor de inrichting van onze samenleving. Achter en doorheen de grenzen van de zichtbare, dagelijkse werkelijkheid bepaalt de aanwezigheid van God ons persoonlijk lot en onze gemeenschappelijke geschiedenis. Hij richt de door Hem gegeven werkelijkheid en geschiedenis op heil en verlossing: in schepping en voorzienigheid, in het optreden van wetgevers en profeten, in het leven en de leer van Jezus van Nazareth. Vanuit dat geloof oriënteren wij ons als gelovigen op onze plaats in en verantwoordelijkheid voor de wereld. Vanuit dat geloof weten wij ons geroepen om een samenleving van vrede en gerechtigheid op te bouwen, om te streven naar een wereld die rechtvaardig, houdbaar en een thuis voor allen is, zonder onderscheid van ras of geslacht, godsdienst of huidskleur. Het samenspel van God en mens is een avontuur dat van geschiedenis heilsgeschiedenis wil maken, omdat alleen zo recht gedaan kan worden aan de aard van Hem die Heer is van de geschiedenis en die wij terecht aanduiden als Onze Lieve Heer; de Heer wiens wezen liefde is, en Die dus leven wil geven en in stand houden, Die dus de dood niet het laatste woord kan laten hebben en Die dus veel vergeven zal aan wie veel heeft liefgehad.

Geschiedenis die heilsgeschiedenis moet worden, geschiedenis waarin mensen thuis zijn en tot hun recht kunnen komen. Wij zijn geroepen als persoon, als groep, als gilde en als samenleving daaraan onze bijdrage te leveren. Het eindoordeel over onze pogingen komt enkel toe aan Hem die definitief in staat is deze geschiedenis van schepping en wetgeving, van openbaring en verlossing tot heilsgeschiedenis te maken. Die dat doen zal door alles in allen te worden. Maar die ons in afwachting van dat moment op elkaar heeft aangewezen om tot gelding te brengen, wat geldt: in weerbaarheid te

verdedigen, in broederschap te beleven, in kleur en feestelijkheid te vieren en als heilig te vereren.

Ik wens de gildes alle goeds bij de vervulling hier en nu, van deze opdracht aan iedereen, altijd.



Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Liefdadigheidsfestijn

Het Kwartier van Oirschot helpt het Bisdom Amman.

Maandag 14 januari werd in Haaren de opbrengst van het liefdadigheidsfestijn van het kwartier van Oirschot, zijnde 19.000 gulden, verdeeld en overgedragen.

Hoofdman H. v. Boxel dankte namens de organiserende Haarense gilden het gemeentebestuur en de deelnemende gilden voor hun medewerking om dit gildefeest zo te doen slagen. Vervolgens dankte de vice-voorzitter van de kring, de heer J. Timmermans, de Haarense gilden voor hun inzet en de opbrengst van het mooie bedrag. J. Abrahams secretaris deelde de genodigden mee, dat volgens afspraak, gemaakt tijdens de jaarvergadering, dat een derde van de opbrengst bestemd was voor hulp aan onze medechristenen in het H. Land. Het resterende bedrag was voor de verschillende distrikten van de vereniging van "Het Zorgenkind".

Burgemeester Mevr. v. Eggermond-de Mast deelde dan met gepaste trots de verschillende bedragen uit, waarbij de vertegenwoordigers, ieder voor zijn distrikt, de bestemming van het bedrag toelichtten. De burgemeester dankte de gilden voor het genomen initiatief en wees op de eigentijdse schutstaak zoals die door dit gildefeest tot uitdrukking is gekomen.

Daarna gaf Mevr. Hoefnagels-Kersten, die ondanks het slechte winterweer uit Reeuwijk was gekomen, als voorzitter van de commissie kleine projecten der Ridderorde van het H. Graf van Jeruzalem, een uiteenzetting van hun doelstelling en werkwijze.

Doordat de christenen in het H. Land zowel door de Joden omdat zij Arabier zijn, gewantrouwd worden, en door de Arabieren veracht worden omdat zij christen zijn, hebben deze dringend onze hulp nodig. Deze christenen die een zeer kleine minderheid vormen in dat gebied, behoren tot de armste bevolkingsgroep.

Het is daarom dat er een commissie kleine projecten in het leven is geroepen om eenvoudige zaken als een wasmachine, kasten en meubilair etc. voor pastores en speelwerktuigen voor weeshuizen en jeugdcentra, kleding etc. aan te schaffen. Het was voor haar een grote voldoening te kunnen mededelen, dat van het verkregen geld een complete offset-drukkerij voor het Bisdom Amman is gekocht kunnen worden middels een bemiddeling van een gildebroeder.

Men heeft hiermede een communicatiemiddel voor de verspreide christengemeenschappen kunnen geven, waar zij een dringende behoefte

aan hadden. Tevens kan men hiermede de boodschap van vrede, naastenliefde en tolerantie mee uitdragen in een gebied waar Christus zelf dat ons geleerd heeft, maar dat thans verscheurd wordt door een broedertwist, die op zijn beurt weer een reëel gevaar inhoudt voor de wereldvrede.

Het moet voor ons gildebroeders een stimulans zijn, te mogen ervaren hoe daar deze christenen in dit vergeten CHRISTELIJK MOEDERLAND dagelijks de parabel van de barmhartige Samaritaan in praktijk weten te brengen. Dit ondanks hun armoede, miskenning en verdrukking door de wereld om hen heen.

Kinderen worden verzorgd en opgevangen in hun weeshuizen, ongeacht hun geloof of afkomst, gehandikapt, dikwijls door iedereen verlaten, verzorgd. Samen kunnen zij opgroeien in een wereld waar wederzijds respect wordt geleerd en in praktijk gebracht. Dit geeft een perspectief voor de toekomst.

"Wat Gij de minste der Mijnen hebt gedaan, hebt gij MIJ gedaan".

Het beschutten van dit Levend Monument van Christelijke Naastenliefde, dat ver boven alle aardse dingen staat, begint gelukkig ook in onze gildekringen gestalte te krijgen.

Het kwartier van Oirschot is vele gilden hierin voorgegaan. Gelukkig is het te weten, dat ook in andere kringen, zelfs over onze landsgrenzen heen, men bezig is adoptie-plannen te realiseren ter ondersteuning van dit Samaritaans werk. Het is onze plicht om ware broederschap gestalte te geven. Hier ligt een mogelijkheid. Wij brengen hierdoor een boodschap van naastenliefde en vrede. Want zijn Joden, Christenen en Moslims niet allen de kinderen van Abraham? Geloven zij niet allen in EEN en Dezelfde God?

Mogen onze gilden door hun schutten vanuit Brabant een werkelijke bijdrage leveren aan een weg naar meer onderling begrip tussen de drie wereldgodsdiensten door hun hulp, wapens leren omsmeden tot ploegen in dienst van Onze Heer, die in dat land geboren is, ons Het ONZE VADER geleerd heeft, gestorven is, maar ook de dood overwonnen heeft tot ons heil.

Brengt met Uw hulp vrede in dat land.

A. v. Broekhoven.

Het gironummer der commissie kleine projecten is: 2844539 ten name van de Landscommanderij Nederland, Ds. Kremerstraat 63, 5591 Heeze.

Kringonderscheidingen

Aan onderstaande verdienstelijke gildebroeders werden deze uitgereikt:

G. Willems, Gilde Sint Sebastiaan Westelbeers.

J. C. van Puijenbroek, Gilde Sint Sebastiaan Hilvarenbeek.

J. J. Wolfs, O. L. Vrouw Broederschap

Biest-Houtakker.

Lamb. Merckx, Hoofdman Gilde Sint Joris

Hooge Mierde.

A. Verstijnen, Gilde Sint Joris Hooge Mierde.

Aan allen onze hartelijke gelukwensen.



Hoofdman Jan Vermelis neemt de zilveren legpenning van de Gemeente Tilburg in ontvangst van Drs. Letchert.

Gilde Sint Joris Tilburg Dubbel jubileum.

Verloren Maandag is een dag die door vele Gilden op hun eigen wijze gevierd wordt. Ook Sint-Jorisgilde kent deze viering.

Dit jaar stond deze dag in een bijzonder daglicht. Onze **Hoofdman J. Vermelis** was op deze dag 50 jaar lid en 40 jaar Hoofdman. Een unieke gebeurtenis.

Wij hebben deze dag niet ongemerkt voorbij laten gaan, en hebben hem op gepaste wijze gevierd. Als een goede Gildegewoonte zijn wij begonnen met een H. Mis, in de zaal van het Gildehuis.

Na de H. Mis wordt ons gebruikelijk worstebrood genuttigd en de Jubilaris in de bloemetjes gezet. De 1ste Deken sprak de Hoofdman toe, en haalde nog eens aan de prettige dingen tijdens zijn Hoofdmanschap, in het bijzonder het 500-jaar bestaan; waarna hij namens alle Gildebroeders een ingelijste foto aanbood, voorstellende Hoofdman J. Vermelis.

De Opperdeken van de drie Tilburgse Gilden, de Burgemeester de heer Drs. H. P. B. A. Letschert, kwam ook de jubilaris feliciteren, en overhandigde hem de zilveren legpenning van de gemeente. Dit is een bijzondere onderscheiding.

Bij eerdere jubilea werd onze Hoofdman onderscheiden met de ridderorde in goud, en de onderscheiding van de kring.

Hoofdman Vermelis schonk de Gilde een nieuwe Hoofdmanstok met een zilveren St. Joris.

De receptie werd druk bezocht door andere Gilden, vrienden en bekenden. De verdere avond werd doorgebracht met muziek en dans.

Het was een heerlijk feest, iedereen heeft ervan genoten.

H. v. L.

Gilde Sint Joris Hooge Mierde

Op 9 november 1984 werd het feit herdacht dat de gildebroeder **Cees Merckx** vijftig jaren lid was van Gilde Sint Joris.

Het feest werd begonnen met een H. Mis uit dankbaarheid. Daarna werd hem een receptie aangeboden waar de jubilaris met zijn familie de gasten kon ontvangen. Naast de eigen gildebroeders en zusters waren aanwezig een afvaardiging van het Kringbestuur "Het Kwartier van Oirschot" en verschillende Overheden van omliggende bevriende Gilden.



De jubilaris heeft wel nimmer een bestuursfunctie vervuld, maar is door zijn dienstbaarheid, christelijke naastenliefde en grote tevredenheid nog steeds een voorbeeld voor ons gehele gildewezen. Hij verkeert op zijn 92ste jaar nog in een goede gezondheid en wij hopen dat hij nog vele jaren in het nieuwe Bejaardencentrum "De Lindenhof" mag genieten. Bij goed weer zien wij hem steeds op de fiets genieten van de natuur en de mensen van deze gemeenschap die hem allen zo dierbaar zijn.

Gilde Sancta Barbara Oirschot

De nar van dit Gilde de gildebroeder J. v. d. Ven stuurde ons een beschrijving over de "nar". Wij hopen dit in het volgende nummer te kunnen plaatsen.

Gilde Sint Joris Oostelbeers

Verschieting zilveren Trofee de 3 Beerzen.

Zondag 7 juli 1985 zal er wederom met de Kruisboog op Wip geschoten kunnen worden voor de zilveren Beerse Trofee. De drie Beerse Gilden met een respectabel ledenaantal van zeker 200 leden, onder wie 75 kruisboogschutters, hebben de handen broederlijk in elkaar geslagen, en afgesproken dat jaarlijks een van de 3 Gilden de organisatie hiervan voor zijn rekening neemt.

Vorig jaar was dit voortreffelijk georganiseerd door Gilde St. Joris uit Middelbeers, dit jaar is St. Joris uit Oostelbeers aan de beurt.

Het schietterrein is gelegen nabij de "Oude Toren", alwaar 's morgens vanaf 10.00 uur geschoten kan worden.

Naast de Beerse Trofee zijn er ook nog een groot aantal vleesprijzen te winnen.

Wij hopen dat dit evenement jaarlijks op uw agenda zal terugkeren, en hopen vele schutters/schulsters en belangstellenden te mogen begroeten op zondag 7 juli a.s. in Oostelbeers.

Gilde Sint Sebastiaan en Barbara Moergestel

Dom Jac. van Elderen geïnstalleerd als Gildeheer.

Tijdens de jaarlijkse Statie- en Teerdag op zaterdag 26 januari werd Dom Jac. van Elderen, Kanunnik van Lateranen, in Moergestel beter bekend als Koos van Elderen, zoon van Keizer Jantje van Elderen, geïnstalleerd als Gildeheer. Dit gebeurde in de Kapel van de Zusters van Huize Stanislaus, daar er in de Parochiekerk een uitvaart plaatsvond.

In het bijzijn van de Gildezusters en Gildebroeders en Burgemeester en mevrouw Ter Veer vond na de gezongen Gildemis, gecelebreerd door Dom van Elderen, de installatie plaats.

Door Hoofdman Giesen werd hem de Gildesjerp en het fraaie door Andriessen uit Helmond vervaardigde zilveren Gildeheerschild omgehangen.

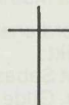
Vader, Keizer Jantje van Elderen, overhandigde hem de Gildehoed, tot voor twee jaar gedragen door zijn oom Bart van Elderen zaliger gedachtenis.

Deze installatie was een uiting van dank van het Gilde voor het geschiedkundig onderzoek in wat er nog over is van de Oude Caert, waaruit blijkt dat het Gilde al in 1433 bestond. Ook zijn ijver om een geheel nieuwe Gildemis met muziek te componeren is hieraan niet vreemd.

Dat het Gilde hem geheel aan het hart gaat kon men opmaken uit zijn dankwoord, waarin hij de Gildezusters en Gildebroeders aanspoorde zich vooral toe te leggen op de onderlinge hulp en saamhorigheid, een van de beginselen van het Gildebroederschap.

G. Hoffmans,
Schrijver.

In Memoriam



Gilde Sint Lambertus Vessem.

Op 20 november overleed op 72-jarige leeftijd de gildebroeder **Antoon Huybers**. Hij was vanaf 1932 lid van het Gilde. In 1982 ontving hij de versierselen behorende bij de Orde van Oranje Nassau, daarnaast ontving hij het Kringonderscheidingsteken.

Op 24 november is hij onder grote belangstelling met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gedragen.

Gilde Sint Catharine en Barbara Haaren.

Op 4 december overleed op 71-jarige leeftijd de gildebroeder **Tijn Spoormakers**. Hij was ruim 49 jaar lid van het Gilde.

Op 8 december werd hij met gilde-eer begraven.

Gilde Sint Sebastiaan en Barbara Moergestel.

Op 14 december overleed vrij onverwacht de gildebroeder **Harrie van de Loo** in de leeftijd van 79 jaar. Hij was een zeer gewaardeerde gildebroeder en was 38 jaar lid van het Gilde.

Onder grote belangstelling is hij op 17 december met gilde-eer begraven.

Gilde Sint Sebastiaan uit Hilvarenbeek.

Op 21 december overleed plotseling op 56-jarige leeftijd de gildebroeder **Sjef de Wit**. Vele jaren was hij een actief lid van het Gilde en toonde grote bereidwilligheid bij het organiseren van verschillende festiviteiten.

Bij zijn mooi gezin en het Gilde laat hij een grote leegte achter. Wij wensen zijn vrouw en kinderen veel sterkte toe om dit groot verlies te dragen.

Gilde Sint Brigida Netersel.

Op 25 december, eerste Kerstdag, overleed op bijna 83-jarige leeftijd de gildebroeder **Johannes Cornelis Michiels**. Hij was vanaf 1958 lid van Gilde Sint Brigida en van 1967 tot 1969 deken.

Geboren en opgegroeid in De Kempen voelde hij zich thuis in de Neterselse gemeenschap, waar hij meer dan 25 jaar zich als gildebroeder inzette voor kerk en land.

Hij was een trouw lid en was altijd present bij alle gelegenheden van het Gilde. Het Gilde nam een aparte plaats bij hem in en daarom is hij op 29 december onder grote belangstelling met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Dat zij allen mogen rusten in vrede.



Nieuws uit Kempenland

Sint-Catharinagilde Strijp

Op 25 november was het patroonsheilige dag voor de Catharinagilden, maar het Catharina-gilde van Strijp te Eindhoven had er een speciaal tintje aan gegeven door op wens van hun koning M. Canters, het koningschieten tevens op deze dag te doen plaatsvinden.

's Morgens om half tien stapten het koningspaar en de ouderling J. Gruiters in de koets die hen naar de kerk bracht, waar de gildemis werd opgedragen voor de levende en overleden gildebroeders, met na afloop een vendelgroet, gebracht aan de kerkelijke overheid.

Vervolgens begaf men zich weer naar het huis van de koning om hem op traditionele wijze uit te schieten.

M. Canters, na zijn tweejarig koningschap, was er fel op gebrand om opnieuw het koningschap in de wacht te slepen, maar ook vele andere gildebroeders streden om deze eer.

Na het 92ste schot lukte het de oud-koning om de koningsvogel naar beneden te halen, en bezit het Catharinagilde nu een dubbelkoning.

Na de uitbundige gelukwensen van de gildebroeders en de gildezusters werd M. Canters ten tweede male geïnstalleerd als koning.

Het Bestuur.

Afsluitavond 5e Europees Koningschieten

Het 5e Europees Koningschieten werd in 1982 georganiseerd door de gilden van Distrikt Centrum, onder auspiciën van de Europese Gemeenschap van Schutsbroederschappen, Schuttersgilden en Schutterijen. De geslaagde afwikkeling van dit evenement en de ontbinding van de hiervoor in het leven geroepen Stichting 5e E.K. werd luister bijgezet tijdens een gezellige bijeenkomst op 18 december j.l. in het gildencentrum aan de Tongelresestraat, beter bekend als "Kodijko".

Bij binnenkomst werden de genodigden persoonlijk verwelkomd door de President van de Europese Gemeenschap de heer L. Jans, en door Mathieu van der Voort die secretaris-generaal is van deze Gemeenschap.

Onder het genot van een drankje en een hapje kon worden gekeken naar video-opnamen van het 5e E.K. Hiervoor waren twee banden beschikbaar: een twee uur durende band die geschonken was door Leo Simons, hoofdman van het Catharinagilde Gestel, en een kopie van de nog in afwerking zijnde officiële bandopname. De herinneringen aan dit gebeuren kwamen bij iedereen weer boven en dit was een goede inleiding voor het officiële gedeelte van de avond.

In een toespraak van Thieu van der Voort werd

een schets gegeven van de achtergronden die geleid hebben tot de organisatie van het 5e E.K. in het kader van de viering van "Eindhoven 750 jaar Stad".

Hij benadrukte dat voor buitenstaanders het feest als zeer geslaagd is ervaren, maar realiseert zich dat velen die binnen de organisatiekeuken hebben mogen kijken, ongerechtigd zullen hebben aangetroffen. Het evenement is door goedwillende mensen naar beste kunnen tot stand gebracht; toch zullen er, omdat de mens achter dit alles staat, fouten gemaakt zijn die eveneens op menselijke wijze zullen moeten worden beoordeeld. Het geeft geen pas om in wrok achterom te blijven kijken; we moeten kunnen vergeven en vergeten en elkaar positief blijven benaderen. Met een woord van dank aan alle medewerkers besloot Thieu zijn verslag en ging toen over tot het opspelden van een ereherinneringspenning bij de heer Jans, die vervolgens zeer welbespraakt de taak op zich nam, gildebroeders die zich uitzonderlijk hebben ingezet voor het E.K. op dezelfde wijze te onderscheiden. De hoofdlieden der 10 Eindhovense gilden ontvingen elk een penning als collectief dankbetoon aan de medewerkers uit hun gilde.

De toespraak van de heer Jans werd gedragen, hoe kon het ook anders, door de Europese gedachte. Hij hoopte dat vanuit elk gilde, mede door activiteiten als het E.K., de verbroederingsgedachte uitgestraald zou worden en uiteindelijk zou resulteren in, of op z'n minst bij zou dragen tot een echte Europese gemeenschap op christelijke basis, met respect voor elkaar en waarbij oude door historie bepaalde vijandschap plaatsmaakt voor hechte vriendschap.

Hij eindigde deze vol rethoriek beladen toespraak met eenieder een zalig kerstfeest en een in alle opzichten goed nieuwjaar toe te wensen.

Sint-Jorisgilde Gestel

Op de zondagen van 28 oktober, 4, 11 en 18 november van het afgelopen jaar vond voor het tiende jaar de cyclus plaats van de kruisboogschietwedstrijden om het zo begeerde "Zilveren Brabantkruis".

In deze tien jaar heeft het toernooi een eigen warm plaatsje gekregen in het hart van menig kruisboogschietende gildebroeder.

Deze keer kende het toernooi een enigszins gewijzigde opzet. In de voorgaande negen jaar konden de deelnemers over de vier wedstrijd-zondagen de vereiste drie series van twintig pijlen schieten, waarbij elke serie bestaat uit vijf pijlen op vier verschillende schutsbomen met plaatjes van respectievelijk 80mm, 70mm, 70mm en 60 mm diameter. Desgewenst mocht men vier series schieten en de slechtste serie laten vervallen.

Dit jaar moesten de deelnemers de drie geldende series op de eerste drie zondagen schieten, ter-

wijl de laatste zondag was gereserveerd voor het zogenaamde "kampen" tussen schutters die met een gelijk aantal treffers waren geëindigd. Het wedstrijdement werd hierdoor verzwagd. Ook was er dit jaar een jeugd- en veteranen-kategorie geïntroduceerd.

De uitslag na de derde zondag gaf aan dat van de 116 deelnemende senioren drie schutters het maximaal aantal van 60 treffers achter hun naam hadden staan. Deze drie geweldenaars moesten dus op de vierde wedstrijd zondag onder elkaar uitmaken wie zich Kampioen om het "Brabant-kruis" kon noemen. Na een snel verlopen strijd mocht Leo Schellekens van de Broederschap van Onser Lieve Vrouwe uit Oirschot zich tot kampioen laten bekronen. De appel viel in dit geval niet ver van de boom want in 1982 was het zijn vader Piet, die kampioen werd.

Bij de dames waren er "slechts" negen deelnemers, van wie Mary Vogels van het Sint-Brigidagilde uit Netersel zich tot winnares schoot.

Bij de veteranen met in totaal 17 deelnemers waren 55 treffers voldoende voor A. van Gorp van het Sint-Jorisgilde uit Bladel om in deze categorie eerste te worden.

De jeugd liet zich met 12 deelnemers niet onbetuigd; Marc van de Ven van het Sint-Brigidagilde uit Netersel behaalde als enige met 54 treffers de eerste plaats.

Concluderend kan gesteld worden dat dit toernooi "nieuwe stijl" uit sportief oogpunt gezien wederom geslaagd mag worden genoemd.

Stelt men echter ook gemoedelijkheid, sociale contacten en deelname door zoveel mogelijk gildebroeders op prijs, dan zal de schietcommissie er niet aan kunnen ontkomen om het oude wedstrijdreglement weer in ere te herstellen. Dit jaar waren er aanmerkelijk minder deelnemers dan voorgaande jaren. Dit is niet zo verwonderlijk; immers met de oude regeling kon men rustig inschrijven als men wist dat van de vier wedstrijddagen er aan een door omstandigheden niet kon worden deelgenomen. Beraad hierover is dus gewenst. Desondanks een toernooi dat zijn plaats wel bewezen heeft.

(Gegevens ontleend aan 't Guldblaoike', het mededelingenblad van het Jorisgilde Gestel, onder redactie van Frans Verhoeven).

Sint-Jorisgilde Stratum

Het gilde houdt domicilie in het gildecentrum "Kodijko", een voormalige textielfabriek aan de Tongelresestraat 58 B. In januari 1968 nam Jos Schroeders het initiatief tot de bouw en inrichting van dit centrum met een startkapitaal van 250 gulden, dat beschikbaar was gesteld door het Catharinagilde Tongelre. Helaas overleed Jos, deken van dit gilde en lid van het kringbestuur, enige maanden later. De plannen werden echter overgenomen door enthousiaste gildebroeders van het Jorisgilde Stratum die er de uiteindelijke bestemming aan gaven. Als eerbetoon aan Jos werd een zaal van het complex naar hem genoemd: de "Schroederszaal", u allen wel bekend door de kringvergaderingen die er gehouden worden.

Het lijkt er nu echter op dat dit gildencentrum binnen afzienbare tijd van de Tongelresestraat moet verdwijnen in verband met gemeentelijke saneringsplannen.

Maar de gildebroeders van het Sint-Jorisgilde laten het er niet bij zitten; men is sinds enige tijd bezig met een ambitieus plan tot bouw van een nieuw gildecentrum. Voor het daartoe ingestelde bouwfonds zijn diverse acties gestart, zoals een onlangs gehouden kerstloterij. Het bestuur wil allen die hieraan hun medewerking hebben verleend langs deze weg hartelijk danken voor hun bijdragen. De hoofdprijs uit de loterij, zijnde een dames- en herenfiets is gewonnen door A. van de Ekart, keizer van het Sint-Jorisgilde Vlokhoven. De overige prijswinnaars zijn allen persoonlijk geïnformeerd.

In Memoriam

Onze-Lieve-Vrouwegilde Zeelst.

Op 2 oktober 1984 overleed onze gildebroeder **Piet van de Ven** in de leeftijd van 74 jaar. Piet was meer dan 30 jaar in alles betrokken bij het gilde als een gildebroeder in de ware zin des woords.

Op 6 oktober is hij met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Overheid en Gildebroeders.



Nieuws uit Maasland

MAASLAND. Tweeëndertig gilden zonden hun afgevaardigden voor de algemene ledenvergadering van Kring Maasland op 9 november 1984. Hoofdman Luijckx opende deze vergadering. Hij heette allen hartelijk welkom en herdacht de ontvallen gildebroeders van het afgelopen jaar: J. v. Alphen, Nuland; Kees Schellekens en Jan Schellekens, Gemonde; G. Henst en A. v. Lankveld, Dinther; P. v. Zutphen, Veghel; J. Baijens, Baardwijk; W. v. Zoggel, Berlicum. Notulen van de vergadering 1983 zijn aan alle gilden toegestuurd, met kasverslag. Zij werden

goedgekeurd; dank aan deken-schrijver. Verslag penningmeester werd ook goedgekeurd. Hierop werd medegedeeld dat de hr. J. v. Kuijk zijn functie heeft neergelegd en dat de deken-schrijver enige maanden zijn functie heeft overgenomen totdat op deze vergadering een nieuwe penningmeester wordt aangestemd. De kaskommissie heeft alle bescheiden gecontroleerd en verzocht de posten duidelijk te splitsen. Boekjaar loopt nu van eind oktober tot begin november i.v.m. de algemene ledenvergadering; wordt in statuten opgenomen.

De Hoofdman dankt de heer van Kuijk; hij was sedert 1962 in het Kringbestuur.

Als nieuwe penningmeester wordt gekozen dhr. J. v. Breugel, Gemonde.

Kort verslag van de kringdag 20 mei 1984 te Loonopzand wordt uitgebracht. Dank wordt gebracht aan het kringbestuur en de uitvoerende commissies der kring over goed verloop en samenwerking. In Loonopzand verliep alles volgens de plannen. De Hoofdman dr. Luykx bracht dank aan organisatie van dit gildefeest. De schietcommissie, Dhr. Hoogedoorn, bracht verslag uit van de kringdag te Loonopzand. Koning-geweerd werd J. v. d. Steen, Besoijen; Keizer-geweerd werd J. Geerts, Gemonde; Koning-kruisboog P. v. Hal, Haaren en Koning-handboog Th. Gerritse, Oisterwijk. Handboog-doel is hier vervallen i.v.m. te weinig deelname. Dit aanmoedigen!

Verslag tromcommissie, dhr. Teuling; vermeldenswaard is uit het verslag dat de jeugd-gildetrom naar wens is ingevoerd. 1ste Werd v. d. Tillaart, Veghel. Ook de ere-klas is benadrukt. De voorinschrijving tambours was 85; helaas hebben er 46 meegedaan. Hr. Teuling vraagt om betere inschrijving. Voor een tromvergadering verschenen 15 afgevaardigden van de 38 gilden!!! In 1990 is de deelname aan Gildetromjeugd verplicht. Geen muziekrommen meer. De inschrijfformulieren moeten door de verantwoordelijke persoon van trommen getekend worden. De rofflen wordt minimaal 90 seconden.

J. v. Grunsven treedt af in deze commissie en Vlassak Veghel komt daarvoor in de plaats.

Standaardrijderscommissie. Hr. van Laak is afwezig. Voor het eerst zijn op de kringdag de punten van optocht en tournooiveld samengesteld. Dit had tot gevolg dat de drie beste ruiters in de optocht niet op tournooi hebben gereden. 1e Was St. Joris Berlicum.

Verslag vendelcommissie door Hr. J. Toorians uitgebracht verhaalt dat in Loonopzand goed is gewerkt met eigen en vreemde juryleden. De inschrijving was weer eens heel willekeurig. Slechts 60% van de inschrijvers heeft aan de wedstrijden meegedaan! In C-klas en jeugd werd in twee series gevestigd. Voor a.s. wedstrijden ook hier de verantwoordelijke persoon voor vendelen het inschrijfformulier ondertekenen. Moet beter gedaan worden.

Een vergadering voor vendeliers wordt in het voorjaar gehouden; aftredend is hr. v. d. Wijgert. Zijn post wordt aangevuld.

De Hoofdman dankt alle commissies voor hun intens werk in de Kring. Nog geen gildedag voor 1985, het 50-jarig bestaan van Maasland.

Gildekringdag 1985 zeker niet koppelen aan 800-jaar Den Bosch. Hubertus Berkel wil vrije gildedag; dat kan waarschijnlijk de Kringdag 1985 worden. Wordt aan gewerkt.

50 Jaar Kring Maasland vieren met een receptie bij de kringdag te Berkel. Hier receptie, H. Mis met inzegening van Kringgildevaandel bij de kringgildedag.

Plannen van gedenkboek "Maasland" uitwerken met Dr. Luykx, Hr. Eijkemans, secretaris Toorians (Studie- en archiefcommissie) en Sj. v. d. Meijden, als redactionele commissie (circulaire wordt verzonden). Financiële commissie moet worden gevormd. Dr. Luykx zou dit al begonnen zijn? Teksten eind maart klaar.

Meimaandviering in Den Bosch. Rooster volgen zoals dat nu is. Als er veranderingen komen i.v.m. Pausbezoek horen we dat wel.

In de kring is ook de Commissie Kerkelijke Zaken gevormd.

Verzocht wordt deel te nemen aan de Hoofdlieëndag te Den Bosch.

Bestuursverkiezing: aftredend volgens rooster Dr. Luykx, Chappin en W. Adams. Kandidaat uit vergadering was Hr. H. v. Helvoirt, Rosmalen. Dr. Luykx handhaafde zich als voorzitter. Bij verkiezing werd het Chappin, en van Helvoirt. Aan de heer Adams werd dank gebracht voor zijn werk in het Kringbestuur nu hij niet herkozen is.

Jan v. d. Mortel sprak over het bestuur der Kring. Het Kringgildevaandel is klaar en het bestuur heeft het kunnen zien. Totaal hebben er nu 36 gilden aan bijgedragen. Het is hún Vaandel! Het zal op vergaderingen en feesten de kring vertegenwoordigen. Protocol moet nog worden opgemaakt (b.v. laten wisselen, overdraagbaar).

Kring Maasland onderscheidingen: A. v. Veldhoven, Loonopzand, zilver met vuurslag en H. de Louw, Besoijen, zilver medaille.

De statuten der kring worden notariëel verleden voor Burgerlijk Wetboek 2.

Bij de Rondvraag: Esch - Geen onderverdeling in jeugdklasse.

Veghel - Aanwezigheid bij Pausbezoek door de gilden.

Heeswijk - Vraagt kringdag 1988 aan.

Elshout - Overleg in de vendelcommissie; aftredingsrooster, géén zelfbeslissing.

Rosmalen - Henk v. Helvoirt dankt voor opname in kringbestuur.

Maren - Dankt voor opname in kascommissie met hr. Maasakkers, Erp 1985.

Loonopzand - Vraagt naar nog juistere inschrijving voor schieten en juist volgen van de federatievoorschriften bij het schieten.

Enschot - Damesschieten op kringdag; er is een federatievoorschrift. Dit heeft Kringdag Loonopzand tijdig aan Enscht kenbaar gemaakt. Moet goed besproken worden met een organiserend gilde. Hr. Chappin wordt beterschap gewenst.

Vorstenbosch - Wil gildefeest in 1989.

Dr. Luykx kon even over het geplande tijdstip de vergadering, die nogal zwaarwichtig was, sluiten.

Jan Toorians, deken-schrijver.

GEMONDE. Het gilde **St. Antonius en St. Sebastiaan** heeft een vruchtbaar jaar achter de rug. Op 3 februari 1984 besloot men een kleine kringdag van de Dommelgroep te organiseren, die op 16 september een feit werd en fantastisch is verlopen.

Op 27 mei overleed de jeugdige koning Kees Schellekens in zijn tweede koningsperiode op de leeftijd van 42 jaar. Het gilde, met het zustersgilde **St. Joris en Catharina** heeft hem op zijn laatste tocht vergezeld.

Op 22 aug. overleed de oud-vendelier Jan Schellekens (42). Bij zijn afscheid was ook het gilde aanwezig.

Een nieuwe koning is er gekomen op 6 oktober. Het was immers de beste schutter Ronnie v. d. Oetelaar. Op 9 oktober is hij geïnstalleerd volgens aloude gebruiken. Bij deze gelegenheid

was weer **St. Joris en Catharina** aanwezig.



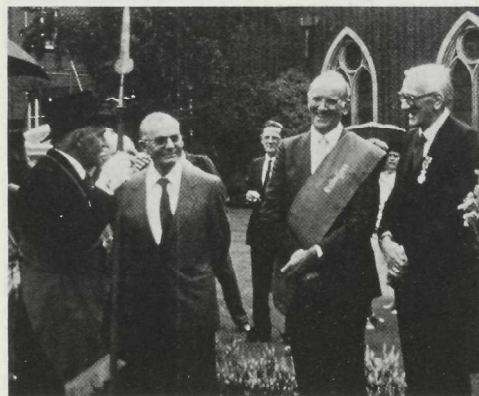
Ronnie van de Oetelaar. Koning 1984. St. Antonius en St. Sebastiaan, Gemonde.

BESOIJEN-WAALWIJK. Het gilde van **St. Crispinus en St. Crispinianus** opende op 4 november weer het binnen-schietseizoen met de luchtbuks. Deze opening viel snel na de statiedag, omdat het gilde moest aantreden in een schietcompetitie tegen de schutters van **Vlijmen**. Dit onderling concours is voor de schutters van Baardwijk, Vlijmen, Besoijen, Kaatsheuvel, Haarsteeg en Berkel. De beste schutter van deze eerste dag werd R. de Gouw van Besoijen.

KAATSHEUVEL. De schutters van het gilde **St. Jan** hebben op 11 december beslag weten te leggen op de Regionale titel. Vrije hand op het Vier-bonden-concours. Als kampioen van de Langstraatse Schuttersbond had St. Jan het recht deel te nemen aan deze cyclus van 4 wedstrijden tussen de kampioen korpsen van Midden-Brabant. De derde concoursdag was de belangrijkste. Bij zware storm wist St. Jan als enige de volle 100% te verkrijgen. St. Jan kwam hierdoor op winst en werd regionaal kampioen. Tweede werd St. Joris Nieuwkuijk, 3de St. Hubertus Berkel, 4de St. Joris Gilze en 5de St. Hubertus Loonopzand.

DRUNEN. Sint-Hubertusgilde heeft het weer druk gehad de laatste tijd. Op 8 september stond het gilde aangetreden aan Sint-Jacobshof om de Heer en Mevrouw van Lammeren (ere-hoofdman) af te halen voor een plechtige H. Mis, opgedragen in de Kapel aldaar. Na de H. Mis werd een vendelgroet aan het gouden bruidspaar en familie gebracht. Het gilde was aanwezig op de receptie en heeft daar een grote goodwill gekweekt. Een cadeau werd aangeboden aan het Gouden Bruidspaar.

Op diezelfde dag 's middags was het gilde op Abdij Mariënkroon om in de tuin een vendelgroet te brengen aan de Gildeheer, Pastoor Vermeulen, die met nog drie paters van de abdij zijn gouden professiefeest vierde. Op zondag 16



september was dat feest in de parochiekerk van Drunen. In de H. Mis van dankbaarheid was eveneens het gilde aanwezig.

Sint-Hubertusdag, 3 november, was de teerdag van dit gilde. De dag begon met reveille om 7.00 uur in de morgen. Om 10.00 uur werden de koning met zijn koningin en de ereleden afgehaald voor de H. Mis.

Tijdens de koffietafel, waaraan ook de Gildezusters aanzaten, werd gildebroeder G. van Son gehuldigd wegens zijn 25-jarig lidmaatschap. Hem werd een zilveren speld en oorkonde overhandigd; zijn vrouw deelde in de bloemenhulde. In de middag werd een schietwedstrijd gehouden op de puist. De L. v. Oosterhout-beker ging naar C. Klerks. Pastoor Vermeulen reikte later de prijzen uit.

De voornaamste uitslagen waren: Opgelegd geweer 1. Fr. van Oijen, 2. C. de Gouw, 3. J. v. d. Berg; Vrije hand-geweer: 1. N. v. Zon, 2. F. v. Oijen; Puistschieten: 1. G. v. Kuijk, 2. M. Smits en 3. F. v. Oijen; Dames-puistschieten: 1. Maria Klerks en 2. Jo Klerks.

Zondag 4 november werd de kerkdienst weer opgeluisterd door het gilde. Dat was nl. de herdenkingsdag van de bevrijding van Drunen. Onder zacht geroffel werden de namen van de gevallen voorgelezen. Na de Mis kranslegging bij de gedenkplaat; het gilde hield de erewacht.

We schreven het reeds: St. Hubertus heeft het druk gehad; het heeft een goede indruk achtergelaten!

OISTERWIJK. De dag 26 oktober was de bevrijdingsdag van Oisterwijk 40 jaar geleden. In de

Mis van dankbaarheid in de Sint-Janskerk was ook het gilde van **Sint Sebastiaan**, ook bij de onthulling van het verzetssymbool in het centrum der plaats.

Een minder goed bericht was het overlijden van de "gildemoeder" Madelein Knevel-Rombout, weduwe van Leo Knevel z.g., een der "groten" in het gildewezen in de jaren 1950-1970.

Moeder Knevel was altijd aanwezig als het gilde vierde. Zij is 85 jaar geworden. Het gilde heeft haar op de laatste gang begeleid. Zij was de moeder van de kinderen Knevel van wie er velen in het gilde zijn. Wim is de huidige Hoofdman.

Zaterdag 19 januari hield het gilde de teerdag; vrijdagavond werd dat al in het dorp aangekondigd. In de Johanneskerk werd de gildemis opgedragen en daarna volgde een vendelgroet aan pastoor en burgemeester. Beiden zaten ook aan de koffietafel met de oud-burgemeester dhr. Funk (ere-lid). We zien hier dat de kerkelijke en wereldlijke overheid veel met het gilde opheeft.

Tijdens de vergadering is Hr. M. Snoeren benoemd tot ouderling als opvolger van Cam. Knevel en P. v. Loon is tot deken benoemd.

De Gildebroeder Camille Knevel bood onder de vergadering een beeld van St. Sebastiaan aan dat een plaats krijgt in de Johanneskerk.

DINTHER. Op zondag 8 december vierde het gilde van **St. Barbara** feest. De patroonsdag werd gevierd met een speciale Gildemis, opgedragen door pastoor v. d. Velden, gildeheer, en geassisteerd door A. Schoonen. Tijdens de Mis had de installatie plaats van de uitbeelding van de patrones, St. Barbara met haar twee pages, in de personen van Ingrid v. Lankveld, Bart Habraken en Bart v. d. Leest. De attributen werden door de Gildeheer gezegend met de woorden: "Draagt deze toren als teken van standvastigheid en draagt het zwaard als een teken van trouw aan Christus".

Burgemeester Reuvers werd ook Gildeheer en dr. Luykx, Hoofdman, hing hem het schild om. Na de plechtigheid werd een groepsfoto gemaakt. Hierbij was de 85-jarige Baronesse van den Bogaerde van Ter Brugge - Van Heekeren van Keill. Ook de buurgilden van Heeswijk en Veghel waren aanwezig. Hierna trok het gilde naar het gildehuis om de worstebroodjes (geschonken door 1ste deken M. Verhagen) zich goed te laten smaken.

De patrones-uitbeelding is in ere hersteld na een periode van 14 jaar.

LOONOPZAND. In ons vorige nummer maakten we melding van de schenking van een gebeeldhouwd reliëf van **St. Ambrosius**, gemaakt door de plaatselijke kunstenaar Jan Broeders (zie foto). Het is een geschenk van de leden van het gilde aan het Gilde **St. Ambrosius** b.g.v. de viering van het 200-jarig bestaan op 19 en 20 mei 1984.

Een van de oudste huizen (met Vlaamse gevel) is herbouwd aan de Kerkstraat en is nu de huisvesting van het Postkantoor. Onze gildebroeder Antoon van Veldhoven zwaait daar de scepter; vandaar dat het gilde acte de présence gaf bij de opening van het kantoor op 29 november. De vendels flankerden de ingang en een kleinzoon gaf de sleutel aan Burgemeester Fiévez voor de opening.



De Ere-deken, Dhr. F. A. A. M. Fiévez, heeft afscheid genomen van zijn gemeente Loonopzand als burgemeester. Het gilde was paraat om hem en zijn echtgenote mee af te halen - met gilde **St. Hubertus** - aan de kerk om daar de afscheidsmis van dankbaarheid op te laten dragen. Na de Mis werd door het gilde een vendelgroet gebracht en op de avond zijn vele gildebroeders ter receptie geweest. Namens het gilde St. Ambrosius en St. Hubertus sprak Staande Dekan Jan Toorians, (de Hoofdman was uitstellig) de burgemeester toe en dankte hem voor zijn bemiddelend werk voor en in het gildewezen in de gemeente en vooral voor zijn toedoen bij het gilde St. Ambrosius. De entourage van de viering van het 200-jarig bestaan van St. Ambrosius en de medewerking bij de tot standkoming van het Schietcomplex was zijn werk. Ook met de straatnaamgeving in Nieuw-Loonopzand van gildenamen en -attributen waren we gelukkig.

De Burgemeester blijft in de gemeente wonen, zodat hij zeer zeker "nog eens langskomt".

De Overheid van het gilde heeft plannen om het schietcomplex "In de Beijen-thuinen" te gaan uitbreiden met enige banen, zodat het schuttershuis en de doelen groter gaan worden. Ook wordt de gelegenheid gegeven om zich te bewaken in het spel "jeu de boules" waarvoor een baan is aangelegd. Het spel zal worden gespeeld in het gilde en dóór gildebroeders en -zusters.

Zondag 9 december vierde het gilde zijn patroonsdag met een H. Mis in de parochiekerk. De Mis werd opgedragen door de Gildeheer, pastoor Simons. De gebeden werden verzorgd door de leden van het gilde. Na de Mis in het priesterkoor werd de vendelgroet gebracht aan de pastoor. Het was een waardige viering.

VEGHEL. St. Barbara vierde op 4 december de patronesdag met een avondmis in de Sint-Lambertuskerk, opgedragen door Gildeheer Pastoor van Genuchten. De opbrengst van de collecte was voor een Veghelse missionaris. Hierna volgde een maaltijd. Als gasten waren aanwezig de heer en mevrouw Heesakkers uit Berkel ZH; Dhr. Heesakkers schonk een fraai naambord voor het gilde, dat zal worden bijgehouden.

Jos v. d. Bosch bracht zijn studie "St. Barbara, een leven met gevolgen". Cor van Schie zette

een vliertak bij het Barbarabeeld.

Op 7 januari nieuwjaarsbijeenkomst. Jos v. d. Bosch berijmde het jaar 1984.

Het eerste lustrum van St. Barbara werd op 22 januari gevierd. Gasten waren Dhr. en Mevr. v. Bouwdijk Bastiaanse, Notaris Snoeijs met echtgenote en dhr. W. Cornelissen, streekarchivaris. De Gildeheer leidde de gebedsdienst; het thema was "Broederschap". Hij zegende Barbara-beeldjes (voor de Gildekamer en de leden) en nieuwe sjerpen.

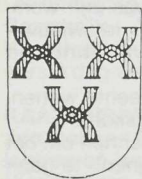
Drs. v. d. Wiel hield een voordracht "Lijnen uit vijf jaren herleefd St. Barbara". Hij raakte hier de doelstelling van het gilde en de zo juist door Notaris Snoeijs verleden statuten. De band van St. Barbara met het verleden werd hierdoor zichtbaar: het gilde bestond al vóór 1505. Na dit feestelijk deel volgden nog stijlvolle uren van feestelijke broederschap.

MAASLAND. Gildebesturen, zorgt zeker voor inzending van een tekst, zoals in de circulaire aan u is bedoeld voor het boek van 50-jaar Kring Maasland. Ook goede kleurenfoto's en tekeningen inzenden. Werkt eraan mee alles op tijd in te leveren. De redactiecommissie heeft er heel veel werk mee. Mogen we op jullie rekenen? Dank U.

NIEUWJAARSWENS van het Gilde **St. Laurentius en St. Gangulphus** uit **Huissen**, Gelderland, ontvangen, welke we hier graag publiceren. De wens is persoonlijk, maar ook voor de Kring Maasland. Vandaar! Wederkerig!



LOON OP ZAND, 25 januari 1985.
Jan Toorians,
Deken-schrijver, Maasland.



Nieuws uit Peelland

Kringgildefeest "Peelland" te Someren-Eind verregend

Regen, wind en onweer zijn er de oorzaak van geweest dat het kringgildefeest van Peelland op 9 september 1984 van gilde St. Lambertus Someren-Eind geen doorgang kon vinden.

Het gilde St. Lambertus had na twintig jaar weer de organisatie toegewezen gekregen van de gildedag voor de gilden Kring Peelland.

Zaterdag 8 september kwamen de vier Someren-se gilden met het kringbestuur voor een korte rondgang door het mooie Brabantse dorpje Someren-Eind.

Na de vendelgroet aan het organiserende gilde werd het woord gevoerd door de voorzitter van de organisatie, de heer Remy Lammers. Hij sprak dat het gilde St. Lambertus bijzonder trots is om deze kringdag te mogen organiseren.

Wij zijn één van de jongste telgen in de roemruchte geschiedenis van het gildewezen.

Jongste kinderen zijn niet altijd de gemakkelijkste kinderen, ze bruisen vaak van activiteit en spontaniteit, ze zijn gemakkelijk bereid veranderingen aan te gaan en te aanvaarden, maar, van de andere kant, zijn ze ook in staat om te

luisteren en te leren uit de ervaringen van ouderen. Daarom zijn wij er bijzonder trots op dat wij, dit gildefeest mogen organiseren. Een van de belangrijkste kenmerken van een gilde is het verlenen van onderdak en gastvrijheid.

Welnu, wij zijn maanden lang bezig geweest om te trachten het iedereen zo goed mogelijk naar de zin te maken en u deze gastvrijheid te mogen verlenen", aldus de voorzitter.

Burgemeester Roels kreeg toen het woord; hij had vele lovende woorden voor het nog zeer jonge gilde, maar dit jonge gilde tracht de oude tradities te handhaven in onze huidige maatschappij.

"Someren heeft vier gilden. Ik prijs deze gilden voor het dienen van de gemeenschap, zij geven bij vele gelegenheden acte de présence".

Als dank bood de Burgemeester het organiserende gilde een hoofdmanssikkel aan, met de woorden: "Ik hoop dat u en velen na u deze sikkel nog lang mogen dragen".

Kringvoorzitter Ferd van Thiel zei dat Someren-Eind na 20 jaar weer een ontmoetingsplaats wordt voor vele gildebroeders uit onze kring. Hij noemde gilde St. Lambertus nog een jong, maar

aktief gilde. Er is weinig bekend over het gilde, waarvan Jolles schrijft:

"OP" "Het Eind" bestaat eene in 1895 opgerichte schutterij St. Lambertus welke ook "naar den vogel schiet".

"St. Lambertus is niet alleen een gilde dat uitblinkt in het "naar den vogel schieten" maar als oudste vereniging in dit jonge kerkdorp Someren-Eind, zonder op de voorgrond te treden, zet het zich in voor vele activiteiten in deze kleine gemeenschap, waardoor de goede sfeer, saamhorigheid en broederschap duidelijk aanwezig blijft".

Na deze openingswoorden volgde een receptie, die menigeen op de been bracht.

Zondag 9 september (regen wind en onweer)

Zondagmorgen om 9.30 uur bijeenkomst van gildebroeders, genodigden en ereleden in de feesttent, waarna om kwart voor tien in de stromende regen de Eerw. Heren Geestelijken werden afgehaald voor een plechtige gildemis voor de levende en overleden leden der gilden.

Koffietafel voor genodigden en ontvangst door gemeentebestuur van Someren, voor Koningen, Keizers en Hoofdlieden met aanbieding van de Ere-wijn.

Terugmars naar de feesttent, en nog steeds regen, regen en nog eens regen. De feesttent was geheel gevuld met gildebroedes en zusters, zelfs een paard probeerde de stemming op te vrolijken.

Maar om vier minuten voor drie komt de trieste mededeling van Kringvoorzitter Ferd van Thiel, dat het gildefeest met zijn wedstrijden geen doorgang kan vinden.

Het is een trieste mededeling die genomen moest worden, maar wij komen terug, want de wedstrijden gaan door, niet vandaag, wanneer wel, dat hoort u nog wel.

Was het op zondag 9 september bijzonder sneu voor het gilde St. Lambertus, op zondag 14 oktober had men meer geluk, want toen werd het resterende programma afgewerkt. De massale opmars, Eed van Trouw, diverse toespraken en de tentoonstelling kwamen te vervallen. Maar de optocht vond zijn doorgang.

De gilden uit de kring kwamen om 12 uur in diverse gelegenheden bijeen, om vervolgens om 13.00 uur te vertrekken voor de optocht. Na de optocht werd direkt begonnen met de wedstrijden.

Het vendelen en trommen werd nu gehouden rondom de kerk en bij het bejaardenhuis "Peeljuweel" zodat de oudjes ook konden genieten.

Het standaardrijden vond plaats op het terrein van de onlangs afgebroken kleuterschool; dit was bijzonder naar de zin van de standaardrijders, want nu kregen ook zij eens aandacht van het publiek.

Het schieten om het koning- en keizerkruis gebeurde op het schietterrein van het gilde.

Al met al, het was deze dag behelpen, maar een ding is zeker, "Een gildefeest om nooit te vergeten".

Kringvoorzitter Ferd van Thiel prees de Peel-landse gilden voor hun saamhorigheid, want de opkomst was geweldig, zowel voor de optocht als voor de wedstrijden, waarbij zeer sportief werd gestreden om de fel begeerde zilveren schilden.

Sint-Catharinagilde Helmond had een bijzondere Catharinaviering 1984

De jaarlijkse Catharinaviering begon gewoontegetrouw met een gildemis in de Lambertuskerk opgedragen door Em. Pastoor B. Rijken, Ere-deren van ons gilde.

Vervolgens werd de Eed van Trouw gebracht aan het kerkelijk gezag en nadien aan het Burgerlijk gezag, de burgemeester, bij het Kasteel-Raadhuis.

De feestvergadering welke om 12.15 uur begon had enkele hoogtepunten en werd in zijn geheel bijgewoond door onze Ere-deren, burgemeester J. Geukers.

Na de opening werd door iedere gildebroeder de belofte van trouw gedaan aan het gilde waarbij het vaandel aan elkaar werd overhandigd. Daarna was het de beurt aan Oud-Koning J. v. d. Biggelaar om het door hem toegezegde schild aan het Koningsvest te hechten.

Hierdoor werd ook het tweede koningsvest in gebruik genomen met de koningsschilden van na 1950 dat meteen nog een tweede koningsschild te dragen kreeg, aangeboden door Oud-Koning en Oud-Gildebroeder Frans de Hair, die daarmee een belofte uit 1961 inlost.

Vervolgens kwam de heer Martien Beekmans op een originele manier ons gilde één door de natuur gevormde en gedraaide elzenhouten stok aanbieden, welke naast onze oude Schutsboom was gegroeid op de "aauw skietwei", welke hij vergezeld deed gaan van een oorkonde in versvorm. Een waarderend applaus en een dankwoord van de Oude Deken was uiteraard zijn deel.



Een tweede hoogtepunt was de huldiging van onze zilveren jubilaris Gildebroeder Karel Duijmelings die ondanks verhuizingen door het hele land en nu woonachtig in Zeeuws Vlaanderen, steeds een trouw lid van ons gilde was gebleven.

Dit onderstreepte hij nog eens met een geschenk n.l. een prachtige zilveren knop, passend op de zojuist ontvangen wandelstok.

Hierdoor hebben beide koningszilverdragers thans een korte wandelstok met zilveren uitmonstering.

Vervolgens werd het jaarverslag voorgelezen dat liefst 6 pagina's tekst bevatte en een weerspiegeling gaf van de vele activiteiten over het afge-

lopen gildejaar.

Met de jaarlijkse verpachting der gildeattributen wordt beoogd de kosten van de volgende Catharinaviering zoveel mogelijk te dekken en tevens de hoogstbiedende per attribuut een jaar lang de door hem gepachte functie met attribuut toe te staan.

Dit gebeurt nog steeds op de oude manier door te bieden in liters bier, gewaardeerd à 10 cts per liter.

Dit jaar bracht dit 8450 liter op, zodat weer een goede basis was gelegd.

Met een dankwoord van de Oude Deken voor de uitstekende verstandhouding onderling en de aansporing tot verdere uitbouw, werd de feestvergadering gesloten.

Een deel van de namiddag werd doorgebracht met vertoning van gildedia's en het leggen van een kaartje.

Rond vijf uur werd, met het voltallige gilde en nieuwe attributen, een rondgang door het centrum van Helmond gemaakt, terwijl ca. 6 uur ook de gildezusters acte de présence gaven, om daarna mede aan te zitten aan het diner met feestavond.

Vooraf werd echter aan de jubilaris met echtgenote en kinderen door onze vendeliers een vendelgroet gebracht, terwijl zowel de gildebroeders alsook de gildezusters hen ieder bloemen en geschenken aanboden.

De rest van de avond werd in een voortreffelijke stemming doorgebracht en ons gilde durft de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet zien.

Sint-Antoniusviering in Gemert

Al eeuwenlang heeft de viering van de feestdag van de H. Antonius Abt in Gemert een voornaam onderdeel van de activiteiten van het gilde Sint Antonius en Sebastiaan uitgemaakt. Daar werden verschillende dagen aan besteed en ook nu nog neemt de gehele viering vier dagen in beslag.

Dat bleek dit jaar nog eens, toen deze vier dagen achter elkaar gevierd werden. Donderdag 17 januari trok het gilde op naar de kerk van de patroonsheligen in het kerkdorp Mortel en 's avonds vierde men dat nog eens informeel, zodat met recht gesproken kon worden van "Mortelzondag".

De "belvaanavond" is een typisch Gemertse bezigheid. Op die vooravond van de grote feestdag dienen de schulden met het gilde vereffend te worden. Dan komen de "verzuikers" - gildebroeders, die alle leden in de gemeente Gemert persoonlijk hebben uitgenodigd - hun ontvangsten afdragen en komen ook andere gildebroeders aan de "buihouder" betalen, teneinde frank en vrij feest te kunnen vieren. De hospes zorgt op deze avond voor brood met zult, zodat het gerstenat geen kwaad kan aanrichten.

Want al vroeg de andere dag 19 januari dienen de gildebroeders zich te melden aan het woonhuis van de kapitein om hem af te halen voor de grote feestdag. Hij belooft zijn mensen daarvoor met een ontbijt in "den herd".

Daarna trekt men naar de kerk. Pastoor Biemans herinnerde daar de gildebroeders eraan, hoe in hun gebeden volgens het misboekje zo dikwijls

saamhorigheid, broederschap en zorg voor de minderbedeelden werd vermeld, zodat zij daar niet onderuit konden. Het is overigens een taakomschrijving voor elke gildebroeder en -zuster.

In de kerk werd de eed van trouw aan het kerkelijk gezag hernieuwd en daarna op het pastorieplein een vendelgroet gebracht aan de pastor van Gemerts oudste wijk.

Burgemeester Heldens nam voor het gemeentehuis de hulde van het gilde in de vorm van een vendelgroet in ontvangst en nodigde de verkleumde broeders en zusters in de hal van het gemeentehuis uit voor een "lichtgroene" dronk. Daar herinnerde hij er aan, hoe de dichter van een Sint-Antoniuslied al in 1888 de gildezusters als eersten noemde, zodat de emancipatie voor het gilde niets nieuws meer is, al heeft men dan vergeefse pogingen gedaan om de gildekoningin op kringniveau erkend te krijgen.

In de besloten optrektagvergadering werd Johan Rooijakkers tot de nieuwe deken gekozen, werden de jaarstukken behandeld, het jaarprogramma vastgesteld en richtlijnen gegeven voor het grondgebruik.

De erwtensoep met brood en zult smaakten daarna goed en sterkten voor de weg naar de eredekens, waar een vendelgroet gebracht werd, en naar de nieuwe deken. Deze werd voor zijn woonhuis door het gilde en de buurt geïnstalleerd en daarna naar het gildehuis begeleid. Op weg terug werd het gilde nog 13 maal getraceerd door de bewoners onderwijl de felicitaties aan het gilde werden aangeboden.

Voor het gildehuis werd de nieuwe deken geëerd met een vendelgroet en daarna smaakte de maaltijd uitstekend. De gildeavond duurde tot diep in de nacht. Maar toch waren velen van hen op zondag weer present in de kerk om de overledenen te herdenken, in het bijzonder Marinus Kanters, Corrie van der Maade en Johan van de Laar.

De gildekoningin Jeanne Pijnappels offerde tijdens de gildemis een grote kaars, die tijdens elke gildemis kan branden, zeker gedurende haar koningschap. Het gildealtaar wordt op deze wijze nog eens te meer benadrukt als een "eigen altaar" van het gilde.

Het St. Antonius Abtgilde Deurne

Op 19 januari vierde het gilde zijn patroonsdag. Tevens huldigde het vijf gildebroeders en installeerde zijn nieuwe beschermheer Guido Coolen. De dag werd om 10.00 uur begonnen met een plechtige H. Mis in de Sint-Willibrorduskerk in Deurne. Nadien werd in clubhuis Bekkers een koffietafel genoten.

Daarna huldigde het gilde de volgende jubilarissen:

Toon van Dijk, 50 jaar gildebroeder. Ruim 40 jaar zette hij zich speciaal in voor de tamboers. Namens het gilde werd hem een gouden speld aangeboden. Tijdens de receptie die avond ontving hij de kringonderscheiding van kringvoorzitter F. van Thiel.

Piet Verbaarschot was 40 jaar gildebroeder en 40 jaar vendelier, tevens vele jaren bestuurslid van



het gilde, waarvan hij 10 jaar voorzitter was. Namens het gilde kreeg hij een oorkonde aangeboden.

Sjef van Bommel is 40 jaar gildebroeder en een trouw lid van het gilde, waar hij als tamboor begon. Ook hij kreeg namens het gilde een oorkonde aangeboden.

Sjef Bankers, 40 jaar gildebroeder, is al meer dan 30 jaar bestuurslid, waarvan 20 jaar penningmeester. Tevens is hij 20 jaar commandant van het gilde. Namens het gilde kreeg ook hij een oorkonde aangeboden.

Leo de Wit, 25 jaar gildebroeder, is begonnen als standaardruiter en is nu vendelier. Ook is hij 2 jaar koning van het gilde geweest. Leo kreeg namens het gilde een zilveren speld aangeboden.

De vijf jubilarissen boden het gilde daarna een bel aan met daarop de afbeelding van St. Antonius Abt en de spreuk "Als de voorzitter de bel zal luiden, zullen de gildebroeders hun monden

sluiten". Door dit cadeau is weer een oude traditie teruggekeerd in ons gilde. In vroeger tijd hanteerde de voorzitter namelijk ook een bel en niet de voorzittershamer.

Daarna werd Guido Coolen geïnstalleerd als beschermheer van het gilde. Na een toespraak van voorzitter Piet Aldenzee kreeg hij een prachtige gildesjerp omgehangen met de naam Antonius Abt erop als teken van beschermheer van ons gilde.

De heer Coolen dankte het gilde voor het in hem gestelde vertrouwen en hij zei dat hij zou proberen in de voetsporen van zijn vader, de schrijver Antoon Coolen, te treden.

's Avonds kregen de beschermheer en de jubilarissen een druk bezochte receptie aangeboden. Het gilde kan weer terugzien op een waar gildegebeuren.

De secretaris, Huub Manders.

Gilde O. L. Vrouw van de Zeven Weeën Lierop

Tijdens de jaarlijkse teeravond die werd gehouden op 15 december werd Harry van Wilderen gehuldigd vanwege zijn 50 jaar trouwe broederschap.

Namens kring Peelland werd hij toegesproken

door Jan Verheijen, die hem daarna de Kringonderscheiding opspelde.

Namens het O. L. Vrouwegilde memoreerde Hoofdman Piet Hurkmans in zijn toespraak dat met zulke trouwe gildebroeders, wij als familie-gilde kunnen voortbestaan. Namens het gilde spelde hij de onderscheiding op, en werd zijn vrouw in de bloemetjes gezet.

In Memoriam

O. L. Vrouwegilde Lierop

Op 11 januari overleed **Martinus Berkens**. Tinus was ruim 70 jaar lid van het gilde, de laatste tijd wel niet meer actief maar hij bleef toch nog graag op de hoogte van het wel en wee van het gilde.

Op 16 januari heeft het gilde hem met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Gilde St. Antonius en Sebastiaan Gemert

Het nieuwe jaar was amper begonnen, toen gildebroeder **Johan van de Laar** overleed na een korte ziekte. Het gilde had op tweede en derde

kerstdag al afscheid van hem genomen, toen zijn toestand snel verslechterde.

Johan van de Laar werd in 1929 tot nieuwe deken gekozen en in 1932 tot kapitein, welke functie hij uitoefende tot en met 1935. Toen moest hij de functie beschikbaar stellen, omdat hij trouwde en als zodanig kon men geen lid meer zijn van de gildegroep.

Johan v. d. Laar bleef het gilde trouw en was present bij vele activiteiten. Dat bleek weer eens, toen bij de organisatie van het Landjuweel Gemert 1972 een beroep op hem werd gedaan om de adoptie van zilveren schilden te verzorgen. Die operatie was een groot succes.

Hij aarzelde niet om weer tot de gildegroep toe te treden, toen daarvoor de mogelijkheid werd geschapen in 1971. Tot oktober j.l. ontbrak hij bijna nooit. Bij zijn gouden jubileum in 1979 schonk hij het gilde een juweel met de aansporing deze onderdeel te laten uitmaken van een koningsketen. In 1981 werd die wens werkelijkheid en ook toen droeg hij er aan bij. Hij bewerkstelligde voor het gilde een nieuwe standaard, zowel financieel als metterdaad. Op 5 januari begeleidde het gilde hem op zijn laatste tocht naar de kerk en het kerkhof. De gildevlag zonk in het diepe graf, maar werd daarna recht omhoog gestoken als teken van de verrijzenis van deze trouwe gildebroeder.

Gilde St. Lambertus Someren-Eind

Een markant persoon en een goed gildebroeder is van ons heengegaan **Joseph van der Heijden** geboren te Someren 24 juni 1904 en overleden op 80-jarige leeftijd 21 november 1984.

Joseph werd lid van het gilde in 1938, hij kreeg door zijn capaciteiten en betrokkenheid al vlug een bestuurlijke functie, die leidde tot deken-schrijver van 1942 tot 1962.

Op 27 januari 1946 werd hij in het bestuur Kring Peelland gekozen en heeft deze functie bekleed tot 13 januari 1960, waarvan vele jaren als hulp-secretaris.

Sinds 1962 was Joseph ere-lid van het gilde.

Op 23 maart 1984 werd hem het verzetsheden-kingskruis uitgereikt, waarmee zijn opoffering, dapperheid en inzet erkenning kreeg.

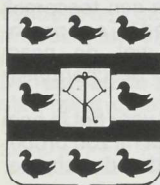
Op 24 juni, zijn 80ste verjaardag, heeft Joseph uit handen van burgemeester H. Roels de zilveren eremedaille verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau ontvangen.

Joseph was een persoonlijkheid van uitzonderlijk groot formaat. Hij was in hart en nieren een goede gildebroeder, hij streefde naar een grote eenheid van de gildebroeders.

Als men een bezoek bij hem thuis bracht om wat gildekennis op te doen, dan viel het op dat hij was: een gildebroeder van oude stijl. Zijn karakter was recht door zee op het doel af: hij was een voorbeeld voor ons allen.

Op 26 november hebben wij hem met gilde-eren grave gedragen.

Mogen zij allen rusten in vrede.



Kring Land van Cuijk

Jaarvergadering nieuwe stijl

Door de zeer positieve ervaringen met de Gilde-mis op 20 aug. 1983 te Haps b.g.v. het Gouden feest van de Kring, werd op de vorige jaarvergadering besloten om in de toekomst de jaarvergadering in een ander jasje te steken. Afgelopen 26 januari was het zover.

De organisatie was in de bekwame handen van het Heilig-Bloedsgilde te Boxmeer. Van alle 30 gilden was het Bestuur met de vaandeldrager en een gildetromtamboer uitgenodigd voor de plechtige Eucharistieviering met gilde-eren in de parochiekerk van Boxmeer.

Een korte tocht door het centrum voorat moest vanwege de gestage regen worden afgelast.

Om half elf trok de hele stoet de kerk binnen. De vaandeldragers en tamboers namen plaats op het priesterkoor. De H. Mis werd opgedragen door pastoor Dr. Tj. v. Baelen, terwijl Boxmeerse gildebroeders als misdienaars fungeerden. In zijn preek benadrukte hij de dienstbaarheid en broederschap.

Na de mis behoefde men slechts de straat over te steken naar café-restaurant "Het Centrum" alwaar een rijk voorziene koffietafel gereed stond voor al degenen, die zich tegen betaling van f 7,50, hiervoor hadden aangemeld.

Tijdens deze smakelijke maaltijd, die rond half een ten einde was, werd o.a. gesproken door de nieuwe voorzitter van de Federatie van Brabantse schuttersgilden, E. van Bouwdijk Bastiaanse. Hij zei ondermeer, dat hij blij was om temidden van de gildebroeders te vertoeven en dat het hem speet alleen maar de H. Mis en koffietafel mee te

kunnen maken.

Hij wenste iedereen een vruchtbare jaarvergadering en zei dat hij daaraan niet behoefde te twifelen, gezien de perfect verzorgde en uitgebreide verslagen en overzichten, die hij van de secretaris, de heer Konings, had ontvangen.

Even over een opende voorzitter C. W. J. Baron de Weichs de Wenne, nadat de "mechanische secretaris" was ingeschakeld, de vergadering. Drie uren later was de lijvige agenda met 20 punten tot ieders tevredenheid afgewerkt.

Tot slot wenste de voorzitter, na iedereen bedankt te hebben, alle gilden een goed gildejaar 1985 en tot de volgende jaarvergadering op de laatste zaterdag van januari 1986 in OPLOO.

Enkele punten uit de jaarvergadering:

- Van alle 30 gilden was een afvaardiging aanwezig (ruim 150 personen).
- Als toehoorders waren enkele mensen uit Huisseling (bij Ravenstein) aanwezig; na 80 jaar staat daar een heropleving op stapel.
- De voorzitter C. W. J. Baron de Weichs de Wenne was aftredend en herkiesbaar. Er waren geen tegenkandidaten en met een staand applaus werd zijn nieuwe ambtsperiode begroet.
- Aan Oploo wordt de organisatie van de algemene jaarvergadering 1986 toegekend.
- De gildedagen voor 1985 zijn:
 - 30 juni Vrije gildedag te Well (Lbg)
 - 18 aug. Kringdag te Oeffelt
- De gildedagen voor 1986 zijn:
 - 11 mei Kringdag te Groeningen
 - 17 aug. Vrije gildedag te Zeeland
- Voor 1987 hebben Ayen en Grave een aanvraag

ingediend terwijl Soest in dat jaar een Landjuweel zal organiseren.

- Zelfs voor 1988 en 1990 zijn al aanvragen ingediend.
- Vijf gepromoveerde vendeliërs kregen een diploma uitgereikt; t.w. M. Ermens uit Oploo; W. Lieberwirth uit Mook; Nico Haerkens uit Oeffelt; Marc Robins uit Oeffelt en F. Jans uit Oploo.
- Op 23 oktober werd met de voorzitters van de gilden en het Kringbestuur een bijeenkomst belegd om maatregelen te bespreken die een vervroeging van de prijsuitreiking op gildedagen kunnen bewerkstelligen.
- * Dit zou kunnen: door de wedstrijdringen te verdubbelen
- * door een vaste volgorde van deelname aan de wedstrijden aan te houden (ter vergadering werd een eenmalige loting verricht voor de volgorde van deelname aan de wedstrijden op de eerstkomende gildedag; bij elke volgende gildedag schuift elk gilde twee plaatsen op, zodat iedereen eens bij het begin, in het midden en op het eind aan de beurt is)
- * indien mogelijk een apart start- en wedstrijdterrein.
- * bij het "deelnemen aan" voor het algemeen klassement voortaan **alleen** de GILDEFROM meetellen, het KONINGSCHIETEN en het KLOSSCHIETEN.
- * uitbreiden aantal schutsbomen en op tijd afkampen.
- Een vendelinstructiedag is **gepland** op 27 april te Beugen.
- Een verzoek om 3 gilde-dagen per jaar te houden wordt afgewezen, ook geen z.g. mini-gildedagen.
- Voor de gildemis van de H. Kruisbedevaart in Kranenburg meldden zich 2 gilden alsook voor de tuiffeesten bij kasteel Kalbeck (Goch).
- Ter vergadering kon nog geen gilde meedelen of het ter viering van de Pauskroning in Den Haag beschikbaar kon zijn.
- Er werd een boel informatie gegeven over realisering van kleine projecten in het Heilig Land.
- Na 6 jaar actief bezig geweest te zijn voor het jubileumboek de GOUDEN GULD werd ter vergadering de commissie onder grote dankzegging opgeheven.
- Na nog een aantal vragen en kleine kwesties in de rondvraag behandeld te hebben kon de voorzitter deze zeer geanimeerde jaarvergadering besluiten.

De grootste dank ging uit naar de onovertrefbare Kringsecretaris Toon Konings.

Sint-Jacobsgilde Zeeland

Afscheid Zuster Ardinia.

Op 15 december 1984 werd door de Zeelandse gemeenschap afscheid genomen van Zuster Ardinia Thijssen, directrice van het Bejaarden-centrum "Compostella". De bedevaartplaats van Sint Jacobus is Santiago de Compostella in Spanje en deze combinatie vinden we in Zeeland terug.

In de 15 jaren dat zuster Ardinia directrice is geweest is zij meermalen in Compostella geweest en kon er door haar spontane inzet een



Zr. Ardinia Thijssen krijgt van gildekoning H. Bongers een exemplaar van De Gouden Guld aangeboden.

bijzondere band ontstaan tussen gilde en bejaarden-centrum.

Tegen 3 uur trok het gilde op om als start van een bijzonder drukke afscheidsreceptie een vendelhulde te brengen.

Door de staande deken werden bijzondere woorden van dank uitgesproken en kreeg de zuster de grote Sint-Jacobsschelp, die destijds door de zuster zelf aan het graf van Sint Jacobus was aangestroken, omgehangen. Eveneens werd haar de daarbijbehorende oorkonde uitgereikt. Daarnaast kreeg zij van de gildekoning H. Bongers het boek "De Gouden Guld" aangeboden ter herinnering aan haar leven en werken in Zeeland.

Nieuwjaarsreceptie.

Na de in 1984 goed geslaagde nieuwjaarsbijeenkomst voor alle gildebroeders en gildezusters was ook voor 1985 zo'n avond gepland.

Op donderdag 3 januari waren we met een vijftig personen bij elkaar en er werd heel veel en gezellig gebuurt en een glaasje gedronken, terwijl er gesmuld werd van heerlijke oliebolletjes.

Zo'n bijeenkomst blijkt erg goed aan te slaan in een periode dat er minder gilde-activiteiten zijn.

Kruisboogschieten.

Tot voor een paar jaren terug kende men bij het Sint-Jacobusgilde het schieten met de kruisboog niet. Eind 1982 is de eerste kruisboog aangeschaft om er vooral kennis mee te maken. Op 17 aug. 1983 is er b.g.v. het 12½-jarig heroplevingsfeest voor de eerste keer in wedstrijdverband met de kruisboog geschoten waaraan de gilden van Escharen, Gassel, Oploo en Zeeland actief deelnamen.

Een achttal gildebroeders oefent trouw elke week met het schieten op doel (10 meter; binnen).

Er werd in 1983 en 1984 deelgenomen aan het kersttoernooi te Groesbeek.

Op de gildedag in Valkenswaard werd op 3 juni 1984 met de kruisboog meegedaan. In februari en maart 1985 wordt er een onderlinge competitie gehouden met het gilde van Oploo.

Gilde Sint Barbara Ravenstein

Op 12 mei 1984 heeft het Sint-Barbaragilde weer het driejaarlijks koningschieten gehouden. Het schieten werd voorafgegaan door een Gildemis, waarin de Allerhoogste werd gevraagd om een goede koning. Na de mis ging het gilde naar de schutsboom, waar het publiek al stond te wachten.



Na 88 schoten werd de 20-jarige tamboer Hans Broes koning van het gilde. Na beraad van de dekens werd door de nieuwe koning, onder de schutsboom, de eed van trouw afgelegd. Daarna werd de koning gehuldigd met de traditionele gebruiken.

Het gilde nam op 20 mei deel aan de kringdag "Land van Cuijk" te Beugen en op 12 augustus aan de vrije Gildedag te Escharen. Op beide dagen behaalde tamboer Henk Heesen een prijs, te weten in Beugen de eerste prijs met promotie en te Escharen de 3de prijs.

Dag-koning schieten werd op 19 augustus gehouden; een nieuwe gildebroeder Sjaak Knipping schoot de vogel naar beneden, het was de eerste keer dat hij mee mocht schieten.

Vaandrig Ben Kuypers was op 29 september 25 jaar gildebroeder. Hij is zowel vaandrig als deken van het St. Barbara Gilde.

Na 21 jaar is het gilde van Ravenstein ertoe overgegaan om de kostuums te vervangen; de kostuums zijn op de teerdag 1 december aan het publiek voorgesteld, evenals 2 nieuwe gildetrommen. De aanschaf is wel een hap uit de beschikbare financiële middelen, maar het gilde zal dan in 1985 tot in de puntjes gekleed ten tonele verschijnen.

Zeer geslaagde teerdag van het Sint-Barbaragilde

Op zaterdag 1 december 1984 heeft het gilde zijn jaarlijkse teerdag gevierd.

Om half 9 's morgens werd de bevolking van

Ravenstein door reveille van de tamboers en bazuinblazers gewekt. Na samenkomst van de gildebroeders in het teerhuis, werden de Koning en Beschermvrouwe thuis opgehaald.

De eucharistieviering voorgegaan door pastoor J. Donders was erg mooi uitgevoerd. Tijdens de mis werden door de pastoor twee nieuwe gildetrommen ingezegend.

Na de heilige mis werd door de vaandrig het vaandel gedraaid als bevestiging van trouw aan de kerk en de staat. Hierna volgde de vendelgroet, gebracht door de vendeliers.

Na het vendelen werd het traditionele koningsbier gedronken bij koning Hans Broes thuis.

Bij terugkeer in het teerhuis werd door erehoofdman Toon van de Burgt een "Gildebroedertje" aan het gilde geschonken, dat van zijn voetstuk was gevallen en door hem weer geres-taureerd was.

's Middags werd onder het genot van een goed glas bier nog wat gekaart, gedobbeld of zo maar wat bijgepraat.

's Avonds werd door een nieuwe gildebroeder, Sjaak Knipping, een optreden als "pastorke" verzorgd. Ook het tamboerkorps o.l.v. Leo van Valkenburg speelde nog enkele marsen.

De 4 december-commissie had dit jaar haar uiterste best gedaan om het de gildebroeders en gildezusters naar hun zin te maken, wat ze zeer goed gelukt is.

H. B.

Duits-Nederlandse Schutters-bedevaart te Kranenburg

Op 18 juli 1984 namen het Sint-Martinusgilde van Gennep, het Sint-Jacobusgilde van Zeeland en het Sint-Antoniusgilde van Well deel aan deze Schuttersbedevaart. Het was voor het gilde van Gennep de vijfde maal dat het aan dit evenement deelnam en men kon derhalve zeggen dat het al een traditie geworden is.

Na afloop van de Eucharistie-viering werd aan de celebrant Mgr. Nienhuis (hulp-bisschop van Utrecht), Deken Huisman van Gennep en Pastoor Aengenheijster van Kranenburg, die als concelebranten hadden gefungeerd, de vendelgroet gebracht door de gezamenlijke vendeliers van de drie Nederlandse gilden, daarbij geassisteerd door hun tamboerkorpsen.

In Memoriam

Sint-Martinusgilde Gennep

In de avond van 11 december overleed vrij plotseling onze Keizer, **Petrus Antonius Gartsen**, in de gezegende leeftijd van 85 jaar.

Al was hij de laatste tijd niet meer daadwerkelijk actief in ons gilde, toch leefde hij, ondanks zijn hoge leeftijd met alles mee.

Zijn belangstelling en zorg golden vooral het instandhouden van ons gilde en het vasthouden aan oude principes en tradities.

Als adviserend lid van de Officierskamer was hij op velerlei gebied onmisbaar. Wij zullen het nu helaas zonder hem moeten doen.

Op vrijdag, 14 december hebben wij onze Keizer aan het gildehuis afgehaald en hem naar de Sint-

Martinuskerk begeleid, waar om 10.30 uur de plechtige Eucharistieviering plaats vond. Hierbij verrichtte het gilde het gebruikelijke eerbetoen. Na de Eucharistieviering begeleiden wij hem naar zijn laatste aardse rustplaats, het kerkhof in Gennep-Zuid.

Na de absoute door de H. E. Heer Deken werd het stoffelijk overschot door de Hoofdvendelier overvondeld en werd de vendelgroet gebracht. Gezien het feit, dat een en ander geschiedde onder zeer grote belangstelling was het duidelijk, dat een zeer populaire persoon, die onze

Keizer ongetwijfeld was, van ons was heengegaan.

Ook de Officierskamer was bijzonder getroffen door het feit, dat zoveel gildebroeders en gildezusters aan deze plechtigheid hebben deelgenomen, waarvan tevens gezegd kan worden, dat dit geheel in de geest van de overledene was. Laten we dit zo houden, om op die wijze zijn nagedachtenis te eren.

De secretaris van het Sint-Martinusgilde,
G. H. Delahaye.



Kring „Baronie en Markiezaat”

Verslag kringdag 1984 te Alphen NB. op 9 september 1984

Hieraan werd deelgenomen door 54 gilden, waarvan 2 gilden uit België.

I.v.m. het zeer slechte weer kon slechts een gedeelte van deze dag worden afgewerkt, te weten: de gildemis, de koffietafel en de ontvangst op het gemeentehuis met de ere-wijn.

Tijdens de ere-wijn ontving de oud vice-voorzitter van de kring Baronie en Markiezaat, Jan van Tilborg de kringonderscheiding uit handen van voorzitter H. van Rijckevorsel, voor zijn stimulerende inzet sinds de heropricting van de kring.

Hierna moesten helaas de optocht, wedstrijden en tentoonstelling worden afgelast. Een groot aantal herinneringsschilden werd uitgereikt, maar het overige prijenzilver is nog aanwezig.

Na overleg met het kringbestuur op 23 oktober is besloten de rest van de gildedag, te beginnen met de optocht, af te werken op **zondag 28 april 1985**.

Wij hopen op uw aller medewerking en hebben de datum vroeg in het voorjaar gepland om zodoende géén afbreuk te doen aan de kringdag te Leur op 25 augustus 1985.

Al met al mogen we deze verregende gildedag toch als positief ervaren, gezien de doelstelling achter deze kringdag, n.l. hulp aan onze mede-Christenen in het Heilig Land. Een voorbeeld dat reeds door een tiental gilden is gevolgd.

Hopelijk zal het vervolg op 28 april ook de financiële kant van de zaak een ietwat rooskleuriger aanzien geven.

Tenslotte danken wij alle gilden voor hun enorme steun en souplesse die wij ondervonden op 9 september.

Het is echt geen pretje een gildedag in het water te zien vallen en wij wensen dat de gildebroeders in Leur een beter lot beschoren is en wensen hun succes met de organisatie van de gildedag 1985 en bovenal goed weer.

J. Bijlsma, Deken-schrijver,
Sint-Willibrordusgilde, Alphen NB.

Statiedag St. Hubertus te Leur

3 November was het weer zover; op het feest van

St. Hubertus heeft ons gilde zijn jaarlijkse statiedag gehouden, plaats van handeling de mouterij (lees gildehuis) op Leur.

Om 3 uur hoorde men de trommels en zag men de vendels over de Leur gaan, om onder leiding van onze Dekenvaandrig de broeders aan huis op te halen.

Om 4 uur vond de jaarvergadering plaats; na de opening van de Hoofdman, presenteerden de Dekenschrijver, Dekenschatbewaarder en de Koning hun verslag.

Deze 3 leden van de overheid hadden hun zaakje weer netjes voor elkaar.

Het afgelopen jaar heeft het Hubertusgilde nogal veel naar buiten getreden en op verschillende plaatsen acte de présence gegeven.

Om 7 uur was er plechtige Gildemis in de Petruskerk, tijdens deze H. Mis werden 2 broeders beëdigd en aan een tamboer werd de trom overhandigd, zeer zeker een plechtig gebeuren.

Maar de grootste verrassing moest nog komen; wat bleek n.l.? Wij, als gilde, waren ervan op de hoogte dat het originele gildeboek in de kluis van genoemde kerk berustte, na het inslapen van het gilde in 1917. Maar toen de voorganger onze hoofdman naar voren riep en hij het oude gildeboek spontaan kreeg overhandigd, ja mensen toen brak er een geweldig applaus op, fantastisch.

Daar het gilde St. Hubertus bewezen had de laatste vijf jaren, na de heropricting, dat het zeer zeker bestaansrecht had, was het voor het kerkbestuur en voor Pastor Munsters niet moeilijk te besluiten het gildeboek aan degene te geven, die er recht op had.

Na dit voor ons gilde geweldig en emotioneel gebaar van de zijde van de Petrus-parochie, klonk het "Salvam fac" ons nog beter in de oren.

Na de gildemis werd op het kerkplein de groet gebracht voor de kerkelijke en wereldlijke Overheden.

Deze geweldige dag werd besloten met een Brabantse koffietafel.

Dat het gilde St. Hubertus uit Leur heel wat in zijn mars heeft en veel aan de weg timmert, dat weet practisch iedereen in de Kring "Baronie en Markiezaat" maar als u het onderstaande goed leest, zult u toch wel even verbaasd zijn.

Wat is het geval?

Leur is een vrij kleine gemeenschap; hier zijn

veel landbouwers gevestigd. Een van die landbouwers trok de stoute schoenen aan en kwam naar het gilde in grote nood; na veel vieren en vijven bleek, dat hij nog vrij veel maïs op het land had staan en de kneuzer niet bij machte was het land te berijden, of wij eventueel bereid waren maïs voor hem te snijden.



Wij hebben als gilde niet lang gearzeld en met veel gildebroeders hebben wij 2 zaterdagen maïs gesneden. De boer is de koning te rijk en wij zijn als gilde ook voldaan, daar wij een medemens uit de nood hebben kunnen helpen.

Dekenschrijver: A. Boot.

Het vraaggesprek met de EMINENCE GRISE van Kring "Baronie en Markiezaat": **Jan van Tilborg** van het Sint-Willibrordusgilde uit Alphen wordt, enerzijds, uit gebrek aan ruimte juist in dit nummer, anderzijds door de lengte van betreffend artikel zelf, opgeschoven naar het volgende nummer.

Gilde in de fout, Bergeyk

(vervolg op De Gildetrom 1983, blz. 95-96)

"Hoezeer dit verbod veele misnoegdheid verwekte, heb ik door waarschuwingen en bedreigingen gezorgd dat er op de oude begraafplaats niet meer begraven wierd, tot dan in den morgen van den derden dezer buiten mijne kennis een graf op de oude begraafplaats gemaakt en het lijk dadelijk daarin begraven wierd en dewijl dit eene zamenspanning van gildebroeders schijnt te wezen (hij liet zich tegenover de Officier zeer voorzichtig uit! WvE), heb ik niet beter geweten dan den hoofdman daarvan bij mij te ontbieden". Diens verklaring had hij ook aan GS gestuurd, waarbij hij nogmaals de Bergeykse standpunten had uitgelegd. Ook had hij GS onder het oog gebracht "de moeyelijkheid om dat werk in deze tijdsomstandigheden met geweld tegen te gaan". Van Galen zat in een moeijlijk parket: "Dit werk verwekt vooral in dezen tijd eenen provisioneelen haat tegen mij en het is moeyelijk zich tegen het grootste gedeelte der ingezetenen te moeten zetten". Mede daarom schreef de burgemeester op 4 december ook een brief aan de districtscommissaris van Oirschot, waartoe Bergeyk behoorde (het platteland van Noord-Brabant was verdeeld

in zeven districten met aan het hoofd een commissaris, die een schakel was tussen het provinciaal bestuur en de gemeentebesturen). Hij legde daarin de hele kwestie uit en riep dringend de hulp van de commissaris in om door zijn bemiddeling en adviezen GS op andere gedachten te brengen: een nieuw kerkhof voor het Loo (dat er dus al was) en het oude behouden voor het Hof. De hele toestand werkte ongunstig op de goedmoedigheid: "Ongelukkig moet dit voorvallen in een tijd waar de rust zoo noodzakelijk voor eene gemeente is".

Uit de brief aan GS van dezelfde dag wordt duidelijk dat de arme burgemeester met betrekking tot de bewuste begrafenis slim misleid is. Sinds het verbod van GS van juli was op het oude kerkhof niemand meer begraven.

Op 30 november was echter Allegonda Colon overleden³ en zij moest op 3 december begraven worden. "Des avonds te voren werd ik geïnformeerd dat het graf op de nieuwe begraafplaats op het Loo gemaakt was en dus zonder twijfel aldaar begraven zoude worden. Dan gisteren hoorde ik tot mijne verwondering dat men dien morgen in allerijl een graf op de oude begraafplaats gemaakt had en het lijk daarin begraven was en vermits die begrafening met de Gilde van het Heilig Sacrament is geschied (en niet: "schijnt geschied te zijn", zoals tegenover de Officier! WvE) heb ik den hoofdman van hetzelfde gild bij mij ontboden". Uit het procesverbaal naar aanleiding van Lomans' verklaring zouden GS zelf kunnen "opmaken dat de gildebroeders dien zelve morgen tot het begraven van het lijk op de oude begraafplaats besloten en dadelijk hun plan ten uitvoer gebracht hebben".

Hoe was die besluitvorming binnen het gilde in zijn werk gegaan?

Worden wij uit het proces-verbaal tegen Lomans iets wijzer hieromtrent?

Dat valt enigszins tegen en van een eigen verklaring achteraf, wat dit proces-verbaal in feite is, mogen we eigenlijk ook niet anders verwachten.

Lomans was als hoofdman van het gilde van het Heilig Sacrament verzocht om op 3 december om half acht 's morgens met de overige gildebroeders te komen naar het sterfhuis van Allegonda Colon, ten einde haar op de nieuwe begraafplaats op het Loo mee te gaan begraven, waarschijnlijk naar een oud en goed gebruik. Daar aangekomen werd hem gezegd, "zonder te weten door wien", om bij Johannes Willems, een brouwer in de buurt, een borrel te gaan drinken. Ondanks dit naar onze begrippen toch wel erg vroege tijdstip had hij hieraan voldaan en vervolgens werd hij weer naar het sterfhuis geroepen. Daar werd hem gezegd, "niet wetende door wien", dat het lijk op het oude kerkhof moest worden begraven, waar zoals hij vernam haastig een graf gemaakt was; zodoende was het lijk daar begraven. Tot slot verklaarde Lomans "niet te weten door of op wiens order het graf op den ouden kerkhof of ouden begraafplaats is gemaakt".

Een schrale opbrengst al met al en ook een heel ongelooftwaardige.

Het komt toch wel erg onwaarschijnlijk over dat de geboren en getogen Bergeykenaar Lomans, logementhouder en hoofdman van de ver-

zamelde gildebroeders en natuurlijk ook goed bekend met de eventuele aanwezige familieleden van de geboren en getogen Bergeykse overledene, niet wist wie er allemaal met hem gesproken hadden. Ons-kent-ons nu eenmaal, zeker 150 jaar geleden in de kleine Brabantse dorpsgemeenschappen! Of was Lomans al dermate beneveld geweest door de zo vroeg genuttigde opkikkertjes dat hij alles al weer vergeten was? Het is m.i. duidelijk dat Lomans zich tegenover de burgemeester van den domme gehouden heeft om iedereen in bescherming te nemen, ook al staat in het proces-verbaal dat hij aanbod zijn verklaring indien gewenst onder eed te bevestigen.

Het is dan ook niet vreemd dat de rechters in Eindhoven van zijn verhaal niets geloofd hebben en hem veroordeeld hebben, al was dat dan ook mede gebeurd op grond van de redenering dat een medeplachtige even schuldig was als de hoofddader. Over het proces zelf komen we behalve het vonnis verder niets te weten, afgezien dan van het feit dat burgemeester Van Galen er niet bij is geweest. Op een in het archief van Bergeyk bewaard gebleven kennisgeving door de president van de rechtbank van het proces en de dagvaarding daarbij van Van Galen als getuige (belastende!), heeft de Eindhovense deurwaarder immers het volgende aangetekend op 24 december: "zijn Ed. mij verklarende onpasselijk te zijn".

Zonder nu direct te willen beweren dat de burgemeester zich ziek gehouden en dus als het ware gespijeld heeft (bewijzen in die richting ontbreken geheel), is het toch wel erg toevallig dat hij uitgerekend ten tijde van het proces ziek was en dus niet aanwezig kon zijn. Veel reden om zich te verheugen op het proces en de te verwachten afloop daarvan had hij nu eenmaal niet. Dit blijkt te meer uit de brief die hij op 24 december aan de Officier van Justitie schreef, waarin hij zijn ziekte en afwezigheid meldde. Daarin maakte hij de Officier duidelijk, of probeerde dat althans, dat hij het proces-verbaal tegen Lomans niet opgestuurd had om dat hij gerechtelijke vervolging wilde, maar alleen maar om GS met de neus op de feiten te drukken. Het ging hem er om te weten of GS zouden besluiten de Officier de vervolging aan te bevelen; in de verwachting dat dezen wel iets van zich zouden laten horen, had hij ook hun het proces-verbaal opgestuurd, zoals hij overigens de Officier al verteld had in zijn brief van 4 december. De verantwoordelijkheid moest bij GS liggen en niet bij hem, dat zal duidelijk zijn. Van Galen zat er echt mee in zijn maag: "Ik weet ook niet wie de wet overtreden hebben en zie slecht kans daarachter te komen, want ik moet zeggen: algemeen is men tegen het begraven op de nieuwe begraafplaats en ik geloof dat men met gemeen overleg het gewaagd heeft het lijk op den kerkhof te begraven".

GS lieten Van Galen echter in de kou staan en lieten niets van zich horen, waarschijnlijk hopen op een proces. De zitting ging, zonder Van Galen, gewoon door op 30 december, met als resultaat de minimum-straf van f 10,-, in die tijd voor 'n gemiddelde werkmán (of zou het gilde de boete betaald hebben?) een behoorlijk bedrag. Dat het hierbij ook ging om een voorbeeld te stellen ter afschrikking van anderen, blijkt uit de laatste aangetroffen brief over deze

zaak. De districtscommissaris van Oirschot deelt hierin op 17 juni 1831 het (blijkbaar zeer halsstarrige) gemeentebestuur mee dat GS enkele dagen eerder het zoveelste verzoek "om alsnog het vervallen kerkhof tot eene begraafplaats te mogen gebruiken" maar weer eens hadden afgewezen. De burgemeester werd aangemaand om het begraven op het oude kerkhof krachtig tegen te gaan en als dat toch nog zou gebeuren, daarvan steeds proces-verbaal op te maken en aan de Officier te sturen, "twijfelende ik niet of de veroordeling van Adriaan Lomans, ter zake van het begraven van een lijk op het oude kerkhof, zal eenen goeden indruk gemaakt hebben en dergelijke begravingen voor het vervolg doen voorkomen"! Frappant hierbij is dat deze brief geschreven is door de plaatsvervangend districtscommissaris en dat was jonkheer Van der Beken Pasteel, zoals de oplettende lezer zich misschien zal herinneren een van de rechters van Lomans! Welk moraal kunnen we nu halen uit het hele verhaal, m.a.w.: welke betekenis moet toegekend worden aan het optreden van het gilde van het Heilig Sacrament? Zonder hieraan een waarde-oordeel te willen verbinden is het m.i. duidelijk, dat het gilde in deze niet zozeer trouw was aan het wereldlijk gezag,⁴ maar meer aan de opvattingen en gevoelens die onder de plaatselijke bevolking leefden. De gildebroeders hebben zich laten leiden door een eenvoudig en puur-menselijk gevoel, en daarom de overleden weduwe bij haar man, mede-gildebroeder, begraven.⁵ Is het hun kwalijk te nemen?

Voor de volledigheid zij hier nog vermeld dat het gemeentebestuur in juli 1832 bij GS een voorstel indiende om het oude kerkhof rond de kerk aan een zijde op te ruimen en het aan de andere zijde uit te breiden door er een tuin van de gemeente bij te trekken. Het kerkhof zou dan een stuk opschuiven, niet meer zo centraal liggen en rond de uitbreiding stonden ook geen huizen. Eind oktober gaan GS hier uiteindelijk mee akkoord, met als enige beperking dat 'nieuwe' lijken slechts op het nieuwe stuk begraven mochten worden. Waartoe koppigheid, of positiever: vasthoudendheid al niet kan leiden! Burgemeester Van Galen is dan echter al in maart op 64-jarige leeftijd overleden (en waar hij begraven is, is mij onbekend, maar dit terzijde).

De bekende Bergeykse onderwijzer en geschiedvorser P. N. Panken besteedt, zoals gezegd, in zijn "Beschrijving van Bergeik" ook kort aandacht aan de kerkhoven-kwestie. Zijn tekst hierover:

"In 1830 was door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant om gezondheidsredenen verboden nog verder op het oude kerkhof te doen begraven; de gemeente Bergeik legde daarom in dat jaar in de Molenakkers voor de bewoners van het Hof, en nabij de oude Lookerk voor de bewoners van het Loo ene begraafplaats aan.

Niemand wilde echter zijne dooden laten begraven op het kerkhof in de Molenakkers en daarom werden van af 1830 gedurende een paar jaren de dooden van het Hof begraven op het kerkhof van het Loo, dat in dat jaar aan de kerk van dat gehucht voor de lijken van zijne bewoners was aangelegd, met uitzondering van een paar lijken, die men ter sluik op het oude kerkhof ter aarde bestelde; dit gebeurde o.a. op 3 Dec. 1830 met het lijk van Allegonda Collon, dat in

allerhaast door hare buren en de leken van het gilde van het H. Sacrament, waartoe haar man behoorde, op het oude kerkhof werd begraven. Wegens dit feit werd tegen Adr. Loomans, den hoofdman van gezegd gilde, door den burgemeester van Galen procesverbaal opgemaakt; of daarop eene veroordeling volgde, is onbekend".⁶

Dit laatste euvel is nu dus ook verholpen.

drs. W. J. van Exel,
Sint Jansgilde Soerendonk.

Noten

- 1) Bron: Streekarchief zuidoost-Brabant te Eindhoven, Archief van de rechtbank van eerste aanleg te Eindhoven 1811 - 1838, inv. nr. 38 = Tot banden vereenigde minuutvonnissen 1830.
- 2) Uit de bronnen blijkt niets omtrent plannen voor iets wat toch te verwachten zou zijn, nl. een nieuwe algemene begraafplaats op het Hof. Waarschijnlijk was men gewoon vastbesloten het oude kerkhof te behouden en heeft men het nieuwe kerkhof van het Hof maar voor de vorm voorgesteld en aangelegd, om het daarna niet te gebruiken.
- 3) Deze naam komt in de bronnen voor op vier manieren, nl. Calon, Callon, Colon en Collon. Ik gebruik hier verder de schrijfwijze zoals die voorkomt in het overlijdensregister van Bergeyk. In het vonnis van de rechtbank staat dat "hare familie" tot het gilde behoord had; P. N. Panken, die in zijn "Beschrijving van Bergeik" uit 1900 kort aandacht besteedt aan

de kerkhoven-kwestie, meldt dat haar man tot het gilde behoord had. De gegevens uit het overlijdensregister:

1830, nr. 38 Maria Allegonda Colon, zonder beroep, oud een en tachtig jaren, geboren en wonende te Bergeyk, dochter van Jan en van Maria Anna Heuvelmans, weduwe van Willem Rademakers, overleden op 30 november om drie uur 's middags.

- 4) Vreemd is dat de rol van het geestelijk gezag, dus de pastoor die toch bij begrafenissen aanwezig geweest zal zijn, in deze kwestie helemaal niet aangeroerd wordt in de bronnen: nergens een woord daarover!
- 5) Blijkens diverse uitlatingen in de bronnen hebben er meer illegale begrafenissen plaatsgevonden, deze van Allegonda Colon was hoogstwaarschijnlijk de eerste.
- 6) Uit: P. N. Panken en jhr. mr. A. F. O. van Sassee van Ysselt, Beschrijving van Bergeik, 's-Hertogenbosch 1900, pagina 428/429.

Bronnen

Streekarchief zuidoost-Brabant te Eindhoven, Archief van het gemeentebestuur van Bergeyk 1811-1930;

nr. 1020 Minuten van uitgaande stukken van de burgemeester 1826-1834.

nr. 1701 Stukken betreffende de aanleg en uitbreiding van begraafplaatsen 1828-1916.

nr. 1703 Stukken betreffende het onwettig begraven van lijken 1830-1832.

nr. 2042 Register van processen-verbaal van de burgemeester van zaken, waarvan de rechtbank in kennis moet worden gesteld 1820-1862.

Broederschappen en Gilden

(vervolg van De Gildetrom 1984, blz. 67-68)

Veldhoven had in 1524 een altaar van het H. Kruis, dat verzorgd werd door een "broederschap van het H. Kruis" (Hens II, 316). In de door Jolles genoemde kaart van het Sint-Ceciliagilde te Veldhoven uit 1846 wordt het feest van Kruisverheffing vermeld als gilde-feestdag; misschien is de oude broederschap van het H. Kruis later opgenomen in dit gilde van de oude kerkpatrones Cecilia. Het oudste koningsschild dateert uit 1755; de kaart van 1846 is dus blijkbaar van een heroprichting, nadat in 1845 de nieuwe parochiekerk aan de H. Cecilia was toegewijd en geconsacreerd.

Het oudst en het meest talrijk zijn de broederschappen van Onze Lieve Vrouw. De illustre Lieve Vrouwe Broederschap te 's-Hertogenbosch werd in 1318 opgericht; aanvankelijk werden alleen geestelijken aangenomen, maar kort daarna ook leken en vóór 1350 ook vrouwen. De Lieve Vrouwe Broederschap te **Oirschot**, in 1463 opgericht, was oorspronkelijk ook alleen voor mannen bestemd, maar in de 19de eeuw waren er "broeders en zusters" en in de 20ste eeuw is deze broederschap uitgroeide tot een bloeiend schuttersgilde.

Te **Aarle-Rixtel** werd het O. L. Vrouwegilde in 1528 door keizer Karel V bevoorrecht "tot ver-

heerlijking, bescherming en waarborg van de processie van de H. Moedermaagd van Aarle", maar uit het feit, dat tot op het einde van de 18de eeuw zowel broeders als zusters op de papegaai schoten, mag worden afgeleid, dat dit gilde oorspronkelijk een kerkelijke broederschap is geweest.

Baerle had in 1553 een altaar van de H. Maria met een broederschap (Juten, 22).

Te **Bavel** was een broederschap van O. L. Vrouw vóór 1583 (Kronenburg IV, 440-443).

In 1476 wordt te **Bergen op Zoom** de "deken van Onser Vrouwen gulde" genoemd en in 1544 een broederschap van O. L. Vrouw (Kronenburg, l.c.).

Te **Capelle** in de Langstraat werd in 1520 het Maria-altaar verzorgd door de "rectores gulde" en in 1544 door de "decani sive confrateres gulde" (Hens II, 339).

Te **Deurne** behoorde het Maria-altaar in de jaren 1510-1556 bij een broederschap van O. L. Vrouw (Hens I, 162; II, 291).

De lijst is met tientallen andere thans bekende gegevens aan te vullen; zij is slechts bedoeld als een bloemlezing. Vooral bij de huidige Schuttersgilden van Onze Lieve Vrouw zal de oorsprong vaak gelegen zijn in een oude kerkelijke broederschap.

W. Knippenberg.